

Proke vertelt...

Emiel Fleerackers

bron

Emiel Fleerackers, *Proke vertelt....* Bode van het H. Hart, Alken 1934

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/flee001prok01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Zaterdag in den avond; de zeven kinderen schoonekes gewasschen voor 's anderdaags, en allen rond de tafel, en vader Proke met Bertje, drie jaar oud, op zijn knieën; en moeder Mieke Meulemans bezig met Mieke, drie maanden oud...

... en Proke vertelde van:

De boeren die altijd over 't weer klagen

In den ouwen tijd toen Schoonbroeck nog een stad was, kwam 'ns op een goeien morgen Sint-Pieter bij Sint-Isidorus, in den hemel; en hij zei zoo:

- 'Sint-Isidorus, dat moet ophouden! De menschen doen niets dan klagen over 't weer; en 't is te koud, en 't is te warm; en 't is te droog, en 't is te nat; en de eene wil het zus en de andere wil het zoo; en 't is een gevraag en een gezaag en een geklaag!... Enfin, dat moet ophouden.' -

Sint-Isidorus nam het op zijn fatsoen en hij zei zoo:

- 'Waarom zegt ge dat nu juist aan mij, Sint-Pieter? Ik ben toch maar de patroon van de boeren alleen en'...

- 'Persies! persies!' zei Sint-Pieter, 't zijn vooral de boeren die klagen!' -

- 't Zijn ook persies de boeren' zei Isidorus, en hij verdedigde zijn volk - 'die 't meest van 't weer afhangen!' -

- 'Dat's geen reden om altijd-aan te klagen' zei Sint-Pieter. 'Andere menschen zijn toch van tijd tot tijd al 'ns tevreden... Alzoo verleden jaar, met dien langen stikheeten zomer, toen hebben de brouwers uit 4466 parochies een bedevaart gedaan uit dankzegging; en 't jaar tevoren, met dien langen natten zomer, toen hebben de paraplukoopliê mijn beeld laten vergulden in 7766 parochies... Maar uw boeren, die morren en knorren altijd maar, zooals de Israëlieten in de woestijn!' -

- 'En 't zijn juist de boeren' droomde Sint-Isidorus, 'die de verstandigste menschen van al zijn.' -

- 't Kan zijn' zei Sint-Pieter, 'maar dan zou-

den ze 'ns goed moeten begrijpen, dat ik toch ergens met mijn slecht weer moet blijven!' -

- 'Schud het in de zee!' - zei Sint-Isidorus.

- 'In de zee?' vroeg Sint-Pieter getikt. 'Daar is 't al nat genoeg... En moeten de zeeliê nog altijd water op hun kop krijgen?... 't Slecht weer moet ergens vallen, ook op 't land... Maar als ik naar de boeren moest luisteren, dan zou ik de Aprilsche grillen moeten afschaffen, juist het plezantste ding van heel den kalender; en de Maartsche buien in een drogen zomer leggen, ja; en dan zoudt ge weer wat hooren! Pastoors voorop! 'k Mag het zelfs niet meer laten sneeuwen met de Kerstmis. En op al hun schilderijen en postkaarten voor Kerstmis, leggen ze zelf sneeuw!... 't Zijn kiekens!... En valt er wat sneeuw, dan zingen de kinderkes heel devoot:

Het Deezeke schudt zijn beddeken uit -

maar de groote menschen klagen: Wa' weer! - En als 't regent, dan zagen ze: 't Is geen weer! - Ze zouden staan te kijken als het 'ns geen weer was!... En krijgen ze een beetje zon, dan zeeveren ze: 't is persies Congo-weer!' -

- 't Is waar' lachte Sint-Isidorus, 't zijn kiekens!' -

- 't Zijn hoegenaamd geen kiekens' zei Sint-Pieter, 'kiekens weten wat ze willen.
- En de menschen vergeten één ding' ging Sint-Pieter voort, en

stak een vinger omhoog, ‘namelijk: dat wij veel meer te klagen hebben over hen dan zij over ons!’ -

- ‘Sint-Pieter’ vroeg Sint-Isidorus plots na een stondeke peinzen, ‘wil ik zelf eens naar de boeren gaan en hun vragen wat ze verlangen?’ -

- ‘Sapristi, dat 's een goei gedacht’ - zei Sint-Pieter.

Zoo gezegd, zoo gedaan. En Sint-Isidorus kwam op aarde en liet weten aan al de boerenparochies van de Kempen, Polderland, Hageland, Payottenland, Waasland, Meetjesland en zoo voort, dat ze op dien dag, en op dat uur, allen zouden saamkomen in de Kempische hei. ‘Daar was plaats’ zei Sint-Isidorus.

En, kindekes! de boeren kwamen!... En elke parochiegilde kwam, elk met haar eigen vlag en haar eigen trommelaar; en ze stapten een heelen dag door, en een heelen nacht; stapten maar door en voort, zooals de boeren dat kunnen; en dat was schoon om te zien, al die duizende boeren, van overal opstappend, met hun blauwe kielien, en hun hoge zijden klakken, en elk met een mispelaar aan den pols gelitst. En ze stapten maar door, en de vlaggen wapperden en de trommels rommelden rom-rom-rom om al de parochies op stap te houden:

Rom-rom!
 Menschen, gaat om!
 links, dat is hooi!
 rechts, dat is strooi!
 romme-te-tomme-te-romme-te-tom!
 menschen, gaat om!
 want boeren, die kunnen niet om!...

En bij het krieken van den dageraad, stond Sint-Isidorus met een mijter op en een gouden mantel aan, zooals een bisschop, in 't midden van de Kempische hei - en wachtte. En met zijn heilige oogen die héél verre droegen, zag hij de rijkgekleurde vlaggen tuimelen in de witte zon, die opkwam; en op alle kimmen, in den ganschen ronde, dansten en wapperden de duizende drapeau's; en met zijn heilige ooren, die héél verre alle geluid snaptten, hoorde hij, - de trommels, natuurlijk, - maar ook alles wat de boeren zoo al onder mekaar te zeggen hadden - en 't was allemaal over 't weer! en over den oogst! en over de seizoenen!

- 'Een schoone dag!' - zei er een.
- 'k Heb juist regen van doen' - morde een ander.
- 'Ik zeg maar altijd' zegde een derde:

Een droge Maart
is goud waard.'

En 'ne vierde:

'Met Sint-Bastiaen
komen de hagelbollen aan,'

En 'ne vijfde: 'Mijn vader-zaliger zei altijd:

Half Maart
moeten de spinnewielen van den haard;
half April
gaat de jonkheid op den dril;
half Mei
moeten de koeien naar de wei.'

En 'ne zesde 'Mijn moeder-zaliger zei altijd:

In Maart sta wat,
In April zit wat,
In Mei lig wat.'

En 'ne zevende:

'Op Maria-geboort
trekken de zwaluwen voort!'

En een achtste:

'Sinte-Mathijs
breekt het ijs.'

En 'ne negende:

'Als de Lichtmis op het misboek schijnt
't is teeken dat de winter verdwijnt.'

En een tiende:

'Mei, koel en nat,
veel koren in 't vat.'

En een elfde:

'Portionkele,
ten achte donkere.'

En een twaalfde:

'Natte Maart en drogen April,
vult de schuur naar boerke's wil.'

En een dertiende: 'En mijn groot-vader zei altijd:

Sint-Andries
brengt den vries;
Sint-Elooi
brengt den dooi.'

En 'n veertiende: ‘En mijn grootmoeder-zaliger zei altijd:

Witte Kerstmis,
Groene Paschen;
Groene Kerstmis,
witte Paschen.’

En 'n vijftiende: ‘En ik zeg maar altijd:

Schaarsche lentebloei,
honger voor de koei!’

En, kindekes! zoo spraken ze nog veel.

En opeens zagen ze, allemaal ineens, Sint-Isidorus daar staan, hun patroon, en ze herkenden hem dadelijk, want zóó stond hij thuis ook in de glasramen van hun parochiekerken. En ze barstten samen los, opeens en allemaal te zaam:

Gij ziet voor U, God onzer vaadren,
Een kloeke christenschaar geknield,
Het Vlaamsche bloed bruist door onze aadren
Warm als 't Geloof dat ons bezielt.
Wij roepen zonder beven
Den vijand in 't gelaat:
Wij willen God in gansch ons leven, (bis)
En weg met hem die God versmaadt.

En ze zongen de drie vier strofeketjes van hun lijflied; en 't daverde, daverde, daverde over de hei en door de bosschen zoo ver en zoo geweldig dat de framassons van heel de wereld met hun vingers in hun ooren zaten - van schrik!

En toen gaf Sint-Isidorus 'ne wenk met zijn hand,

dat ze zwijgen zouden, en zei toen liefelijk: ‘Komt bij, vrienden!... En staat hier in den ronde!’

En nu stonden ze rondom hun patroon, in een groote massa, en overal in den ronde, staken de vlaggen bovenuit als bloemen van allerhande kleur. En Sint-Isidorus wilde nu een sermoen doen, maar hij vond dat hij een beetje laag stond, en zoetekes rees nu onder zijn voeten een heuvel op, die hem natuurlijk omhoog hief - en schoonekes nu stond hij daar, als een Pater, op zijn zondagsch, in een groenen preekstoel.

En toen begon hij en hij zei:

- ‘Beminde Christenen’ sprak hij zoo, ‘ik ben tot u gekomen om u iets mee te deelen van belang, uit den hemel... En heel blij ben ik, dat ge zoo talrijk zijt opgekomen, van alle kanten; en ik bedank u van harte om uw schoon lied; en ik feliciteer u... En ook de trommelaars verdienen een pluimken; en nooit heb ik zoo schoone vlaggen gezien als de uwe, tenzij in den hemel.

‘De nobelste kunst van den mensch, en de oudste hanteering van den mensch is landbouw. Heel veel heb ik over voor de timmerlie, want Ons-Heer was op aarde ook een timmerman; maar toch voel ik meer voor de boeren... Zei Ons-Heer ook zelf niet: Pater meus agricola est? Mijn vader is een landbouwer?... En landbouwers zijn, met een manier van spreken, een soort Voorzienigheid op aarde. De menschen bidden om dagelijksch brood, en gij,

boeren, brengt het voort... Zoodat de groote steden zouden doodgaan als dor gras, als gij voor één seizoen den arbeid liggen liet. Net zooals ze zouden uitsterven aan bloedarmoë, als de boeren ophielden van hun gezond volk er heen te zenden. Gij voedt de steden met brood en met menschen!

‘En gij staat in de volle natuur, onder den blauwen hemel, op uwe groene akkers, in de stralende zon! Ach! geen smerige fabrieken, geen stinklucht! - En al 't werk, dat ge doet, is schoon: ploegen, eggen, zaaien, wieden, maaien, oogsten, dorschen, wannen, malen, bakken!... alles om den broode, dat dienen moet tot voedsel, tot almoes, tot H. Sakrament! Is 't dan te verwonderen, Beminde Broeders, dat de H. Kerk u zegent, en alles zegent waarbij ge werkt en leeft, al wat ge zijt en al wat ge bezit en al wat ge doet... 't Roert me!... En als ik u bezie, ik denk aan Abel in het Aardsch Paradijs, aan Abraham in Sichem, aan Izaak in Bersabee, aan Jacob in Mambre!’...

En natuurlijk, kindekes! de boeren waren fier, dat ze zoo de pluimkes op hun klak kregen... Maar toen ging Sint-Isidorus voort en de boeren hoorden dadelijk aan zijn stem dat hij wat anders te zeggen had... En hij deed er niet veel doekjes om...

- ‘Hierboven zijn ze van gedacht, beminde Broeders’ zei Sint-Isidorus, ‘dat er iets bij de boeren niet in den haak zit; iets, dat eigenlijk wel anders zou kunnen mogen wezen dan het feitelijk -

is! Met twee woorden gezegd: ge klaagt te veel over 't weer!... Inderdaad over twee dingen zijn de menschen nooit uitgeklaagd: gouvernement en firmament... 't Is persies, of ze er om geschapen zijn! - Over uw gouvernement heb ik hier niets te zeggen; ik moei mezelf niet met politiek en ik spreek alleen van serieuze dingen. Waarom zijt ge toch zoo zelden tevreden met het weer dat ge krijgt?... 't Kan natuurlijk gebeuren, dat het al 'ns slecht weer is - maar is dat een reden? Als er op aarde nooit slecht weer mag zijn, wat hebt ge dan nog in den hemel te verwachten?...

‘En dan komt er nog wat bij, dat uw geval nog erger maakt. Sint-Pieter ten minste zegt, dat ge zelf niet weet wat voor weer ge verlangt. 'k Heb het zelf ook een beetje ondervonden. De eene parochie vraagt dit; de andere parochie vraagt dat... En Sint-Pieter is het eens nagegaan, zegt hij, en hij heeft bevonden, o.a. dat, als ze in de Polders bidden om droog weer, in de Kempen wordt gesmeekt om water; als een boer in Waasland zon vraagt op zijn koren, dat zijn gebuur, vlak ernaast, regen vraagt op zijn rapen; en in Hageland vroeg een boer schoon weer voor de kermis, en de boerin vroeg regen op den tommert; en in Payottenland zaaide een boer radijsjes tusschen zijn salade; en hij bad den Heer dat de regen vallen zou op de salade en de zonnestrallen op de radijsjes terzelfdertijd!... 't Kan niet zijn, broeders! 't kan niet zijn!...

‘En nu zou Sint-Pieter eens juist weten willen wat ge verkiest en hoe ge 't juist hebben wilt... En nu gaat ge zelf kiezen... En zoodus let op! en doet wat ik u zeggen zal...

En laat dit zoo rap mogelijk gebeuren, as-je blief... Let op!’ -

Sint-Isidorus stak een hand omhoog - en langzaam en duidelijk sprak hij:

- ‘Al wie droog weer verlangt, ga links staan!
 al wie nat weer verlangt, ga rechts staan!
 al wie halfdroog weer verlangt, ga half links staan!
 al wie halfnat weer verlangt, ga halfrechts staan!
 al wie droognat weer verlangt, ga linksrechts staan!
 al wie natdroog weer verlangt, ga rechtslinks staan!
 en al wie geen weer verlangt, die mag naar huis gaan!...

En niet verwarren, as-je-blief!... Vooruit!’ -

En ze gingen vooruit... en dat was me nu 't sport, kindekes!... En 't was een spektakel van belang die wemeling en wriemeling van duizenden boeren op zoek naar hun plaats, met de wappering erboven van de vlaggen in de stralende zon... Maar 't liep een beetje in de war, want sommigen wisten persies niet wat ze kiezen zouden; en anderen stonden te dubben tusschen halflinks en halfrechts; en anderen twijfelden of ze droognat zouden kiezen of natdroog... En drie uren lang hield dat scharren en schommelen aan; en Sint-Isidorus, boven op zijn heuveltje, stond maar te kijken, - te kijken - en zei niets - en keek maar...

Eén parochie roerde niet. Die bleef puik staan waar ze stond - en pal stak de vlag erboven uit, als een kleurboom, die daar gegroeid stond.

Maar al de overige parochies wemelden en schommelden maar door, vloeiden, schokten, botsten weg en weer; en die van Payottenland stonden vechtensgereed met die van Meetjesland, omdat ze beweerden, halfnat, dat dezen, halfdroog, op hún plaats stonden; en die van 't Hageland wisten niet meer of ze rechts zouden of links; en ze gingen halflinks staan, meenend dat ze halfrechts stonden; en die van de Kempen zochten naar linksrechts - en riepen: Wij zijn er! - en bleven staan, en ze stonden rechtlinks... Maar één parochie stond stil, roerde niet, - puik waar ze stond, en de vlag er boven uit, pal!... En Sint-Isidorus stond op het heuveltje, te kijken. - En de parochies gingen maar door met wiegen en wemelen, hot en har, herris en derris, hooi en strooi, trekken en duwen, stampen en stooten en draaien en keeren; en soms bleven enkele parochies stil staan, en dan murmelde Sint-Isidorus: Goddank! die hebben eindelijk hun keus gedaan! - en hij was nog niet uitgemurmeld, of die zelfde parochies begonnen weer mee te draaien en mee te stooten om hun keus te vinden... En die ééne parochie bleef stil staan in de woeling, lijk 'ne paal in 't water... En om negen uren werd Sint-Isidorus zeeziek van al dat gedraai; en desperaat werd zijn heilig hart - en hij stak weer een hand op, en riep:

‘Boeren, staat stil waar ge staat!’ -

En ze stonden stil...

- ‘Luistert nu eens goed’ zei Sint-Isidorus.

‘Nu hebt gij negen uren gedraaid en gekeerd en uw keus nog niet gemaakt. En ik besluit: als ge zelf niet weet wat voor weer ge verlangt, laat dan Sint-Pieter maar betijen; die weet het beste!... En gij moogt bidden om goed weer; ge moet er zelfs om bidden; maar in 's Hemels naam! klaagt niet meer.

‘En hebt betrouwen in O.L. Heer. Hij is de vader. Hij scheidt den dag; gij gaat erdoor. En geen hairtje valt van uw hoofd zonder Zijn toelating. Zal Hij u laten gebrek lijden, meer dan ge dragen kunt, laten sterven van honger?... Kijkt naar de leliën in 't veld. Ze klagen niet, en zijn schooner dan Salo mon in zijn glorie. En de vogelen zaaïen noch maaien; en goei of slecht weer, ze leven en zingen!... -

‘Ik heb daar één parochie opgemerkt, die niet heeft geroerd, maar stil bleef staan, negen uren lang... Mag ik weten de reden waarom?’

En een kerkmeester van die parochie kwam bij Sint-Isidorus staan en sprak:

- ‘Heilige Patroon, mijn grootmoeder-zaliger zei altijd:

Het weer van Onzen-Lieven-Heer
is altijd nog het beste weer!
en al wat Onzen-Heer gelieft,
't is dat wat ons het meest gerieft!’ -

- ‘Sessa! percies!’ riep Sint-Isidorus. ‘En knielt nu allemaal neer; dan krijgt ge mijn benedictie - en gaat dan stillekens naar huis!’ -

En ze knielden; en ze kregen een benedictie; en terwijl ze met de vlaggen hoog-op, naar huis keerden, rommelden de trommels:

Rom-Rom!
 Menschen, gaat om!
 links, dat is hooi!
 rechts, dat is strooi!
 romme-te-tomme-te-romme-te-lom!
 menschen, gaat om!
 want boeren, die kùnnen niet om!...

En Sint-Isidorus bleef nog een poozeke staan op zijn heuveltje; en 't laatste wat hij hoorde was:

- ‘En mijn grootvader-zaliger zei maar altijd... en mijn grootmoeder-zaliger zei maar altijd... en ik zeg-ik maar altijd...’ -

En zoo gingen ze naar huis; en Sint-Isidorus ging terug naar den hemel - en recht naar Sint-Pieter, en vertelde de gebeurtenissen.

- ‘Ik heb het altijd gezegd’ zei Sint-Pieter, ‘ze weten niet wat ze willen!... En als de boeren 't niet weten, zij, de slimsten en verstandigsten, hoe zullen de anderen het weten?... En die ééne parochie, waarom roerde die niet, Sint-Isidorus?’ -

- ‘Wel, zei Sint-Isidorus, ik vroeg het haar, en ze zei: Wij roeren niet!...

Het weer van Onzen-Lieven-Heer,
is altijd nog het beste weer!
en al wat Onzen-Heer gelieft,
't is dat wat ons het meest gerieft!' -

- 'Een schoon rijmke!' riep Sint-Petrus... En een diepe wijsheid!... Sint-Isidorus, laat die parochie recht naar den hemel komen!' -

- 'Recht naar den hemel?' -

- 'Recht naar den hemel!... met de vlag in top! en den Pastor voorop!'...

En zoo gebeurde 't, kindekes.' -

- 'En nu dordemiedo, kindekes' - zei Moeder Mieke Meulemans.

En ieder kindje, van vader en moeder een kusken - en een kruisken - en...
dordemiedo!

...en Proke vertelde van:

De hemelvaart van de boerenparochie

En dus was er in den ouwen tijd onder de parochies van de Kempen één parochie, waar niemand ooit over het weer kloeg. 't Mocht er regenen, sneeuwen, waaien of donderen, iedereen zei - en de pastoor voorop:

het weer van Onzen-Lieven-Heer
is altijd 't beste weer!

En daarom mocht die parochie recht naar den hemel gaan.
Op 'ne schoonen nacht verscheen Sint-Isidorus aan

Mr Pastoor, in een droom; en hij zegende hem eerst met een trippel kruiske om te bedieden dat de verschijning een echte was, en de woorden, die hij spreken zou, pure waarheid.

- 'Eerwaarde Heer Pastoor' sprak hij toen, 'wij verwachten u met uwe parochie hierboven in de eeuwige glorie op Paaschdag! op Paaschdag!! op Paaschdag!!! Zorg zelf voor de bijzonderheden naar uw beste gelieven!' -

En toen verdween Sint-Isidorus.

En enkelen tijd daarna, op Goeden-Vrijdag in de Goede-Week, na de heilige diensten in de kerk, beklom Mr Pastoor zijn preekstoel... En twee minuten lang zweeg hij, stond daar met den vinger op de gesloten lippen, keerde zich naar alle zijden van de kerk en herhaalde zeven keeren: 'Hm! hm! hm! hm! hm! hm! hm!' en dat beteekende zwijgen! zwijgen! zwijgen! zwijgen! zwijgen! zwijgen! zwijgen!... En daarna vertelde hij in den lange en den breede wat hij te vertellen had: vooreerst de buitengewone genaden waarmee O.L. Heer hun parochie zegende... en de blijdschap - en de dankbaarheid!... en 't vizioen dat hem verschenen was en de woorden van Sint-Isidorus...

En nu moesten de parochianen goed luisteren en stipt opletten en juist onthouden: Morgen, Goeien-Zaterdag, bij 't kraaien van den derden haan - niet van den eersten: dat was het sinjaal om op te staan! - niet van den tweeden: dat was het sinjaal om

gerèèd te staan! maar bij 't kraaien van den dèrden haan, stipt, - stipt! - zouden ze allen, groot en klein, op het Gemeenteplein saamkomen, vlak vóór de kerk! Allemaal! en stipt!! - stipt!!! En ze mochten niets meenemen, geen voedsel of geen paraplu's of geen vogelkooikes... niks!... - Ze zouden in den hemel wel wat beters krijgen, dubbel en dik! - Alleen de fanfare mocht haar vlag en haar instrumenten meebrengen, en de burgemeester zijn hoogen hoed, en de veldwachter zijn sabel... En dat was alles, - maar absoluut àlles!... En vooral: (en weer lag de vinger op de gesloten lippen): 'hm! hm! hm! hm! hm! hm! hm! Zwijgen!!!'

Zoo zei het Mr Pastoor, geroerd en roerend... En toen baden ze nog een tientje om O.L. Heer te bedanken voor de al te groote genade! - En nu verlieten ze stil en vroom de kerk; en op den dorpel stond de veldwachter en naargelang de menschen buitenkwamen riep hij luid en officieel: - 'Menschen, niets vergeten van al wat Mr Pastoor gezegd heeft... Niets ervan vergeten!' -

En toen 's anderdaagsmorgens het derde haantjen afliep, stonden al de parochianen op het Gemeenteplein, vóór de kerk, allemaal op hun schoonst, gekamd en geschoren, en vooral: stipt! - Hèèl stipt toch niet, want de koster kwam juist op, toen de vierde haan kraaide; - en allemaal waren ze er ook niet; want, zoo vertelde de koster: zijn vrouw, die den heelen nacht half ziek had gelegen van 't zwij-

gen, was nog 'ns met de gauwte naar 't naaste dorpje geloopt, bij haar nicht om haar te vertellen 'dat ze weg was... en tot ziens, Marie!!!' Maar buiten diè, was elk op zijn post.

Maantje Magget had een pakje bij, met brood en hesp. Maar: 'Weg er mee!' - zei Mr Pastoor, en smet het pakje over 't muurke van 't kerkhof. En de veldwachter - hij! - had 'nen ouwen groenen paraplu bij; maar Mr Pastoor zei: 'Weg er mee!' - en smet hem (den paraplu) over 't muurke van 't kerkhof. En Jan Vieskes had een vogelkooike bij met een blinde vink; maar weg! was het kooike, en de vink er mee! over 't muurke van 't kerkhof. En, zei Mr Pastoor: 'Laat de dooden de dooden begraven!' -

Kokorikoko!... liep het vijfde haantje plots af!...

En zachtjes nu, en schoonekes, en effekes, zonder schokjes, net zooals een waterke zonder wind, vloeide de parochie omhoog naar den hemel. Voorop de kinderen kakelend van plezier, de moeders en de jonge dochters, en de mannen, dan de fanfare van de S. Sebastianusgilde, de leden daarna van de Kerkfabriek, de koster, - en om den feestelijken stoet te sluiten, Mr de Burgemeester en Mr Pastoor.

De veldwachter was overal in-eens, officieel, om de orde.

En plots, terwijl de stoet stil-aan hooger-op slierde door de zonnige lucht, sloegen, beneden in de verlaten parochie, de drie klokjes in den ouwen

dorpstoren van zelf aan 't luiden; en dat klonk als een leste groet, een hartelijk vaarwel:

- 'Wat luien de klokken van bim-bom-bam? -
- Zij vliegen den schoot in van Abraham!
bim-bom-bam!
- 'Wat luien de klokken van bom-bam-bim? -
- Zij waren zoo vroom en den duivel te slim!
bom-bam-bim!
- 'Wat luien de klokken van bim-bam-bom? -
- Zij komen van z'n leven niet meer weerom!
bim-bam-bom!' -

En maar pas, beneden, zwegen de klokjes, of als een antwoord erop, klaterde van daarboven uit den hemel, de fanfare los en gaf een van haar geliefkoosd-ste aria's ten gehoor...

En aldoor dreef de bedevaart omhoog, hooger en hooger, in de glorie van den stralenden dageraad; en, van onder weer, in 't stof en 't slijk van de lage aarde, stonden de parochianen van den ganschen omtrek, met het hoofd achterover in den nek te kijken!... te kijken naar die wondere bedevaart en te luisteren naar dit aria, dat ze zoo dikwijls op kermessen en festivals hadden gehoord. Maar nu klonk het hun nog zóó veel schooner dan toen! En eerst dachten ze dat de wolken vol mirakels zaten; maar aldra vernamen ze wat er juist gaande was; want met tranen in de oogen en stem, kakelde de vrouw van den koster rond wat er gebeurde!... En zoo diep als de kosteresse nu spijt gevoelde, omdat ze 't juiste ston-

deke van 't vertrek gemist had, zoo diep ook gevoelden al die kijkers spijt, omdat ze zoo dikwijls - en zoo dik! - over 't weer hadden geklaagd en omdat ze nu niet meemochten naar den hemel.

De fanfare daarboven zweeg, en alsof het zoo gepast en geschikt was geweest als bij een feestprogrammetje, viel uit den hemel als een ruischende regen van klank, een zang, schoon, schoon, schoon! - met plechtige basstemmen en, erboven uit, het getierelier van soprano-fluitjes:

- 'Vaarwel nu parochie! Waar we zijn geboren!
 Ons harte nu kunt ge niet langer bekoren!
 Wij zeggen vaarwel aan kerk en aan toren,
 huizen en bosschen en velden en koren!
 Kerk met den toren,
 waar de klokke gaat,
 waar de klepel slaat,
 waar het haantje staat!
 Kerk met den toren
 en de wijzerplaat,
 Vaarwel!' -

En nu geraakten de bedevaarders volop in 't rijk der wolken, en de aarde werd onzichtbaar. En als 'ne gids liet de schoolmeester zijn wijsheid weten en legde uit wat er te zien viel: die grijsvale wolken ginder, links, dat waren de magazijnen van regen, hagel, wintersneeuw, aprilsche grillen en maartsche buien; rechts, die zwartware top wolken, hoog als torens, dat was het arsenaal, waar het geweld zat

opgestapeld van storm en donder; en als ze maar goed wilden toekijken, dan konden ze doorheen de spleten van 't arsenaal, koleirige vuurbliksems zien krioelen bij miljoenen!... En 't was akelig, jawel!... maar over al die akeligheid uit, stond een pracht van een regenboog gespannen en dat was zooveel als een belofte Gods, zei Mr Pastoor, dat ze op den goeien weg waren. En zoo was het inderdaad! Want eens de wolken uit, stonden ze in 't zonnerijk! En dat was éénig! een onmetelijke blauwe ruimte, met vlak erin de zon, die bloeide en groeide en vuurstralen spoot langs alle kanten!... Was dat de zon?... Hemeltje 's Heere! Wat was de zon, die zij jaren lang, dag aan dag, op aarde te zien hadden gekregen! Wat was de schoonste zomerzon bij deze zon vergeleken: een roetkaarsje! een oliepitje! een miserie van stallantarentje!... Ze vonden 't zoo heerlijk en zoo prachtig, dat een goei paart van de bedevaarders reeds meenden dat ze in den hemel waren!... maar Mr Pastoor zei zoo, met een glimlachje van iemand die 't weet: ‘t Zal ginder nog wat anders zijn!’ -

En aldoor ging de vaart! omhoog en omhoog!... En naarmate ze klommen, werd de blijdschap in hun hart al warm en warmer, 't geluk in hun zielen al zuiver en zuiverder. En dan gaven ze al dit geluk en die blijdschap weeral lucht in een galmende lied of haalde de fanfare een van haar geliefkoosdste aria's uit haar repertorium voor den dag...

En de Pastoor was zoo topvol gelukkig als een kanunnik die voor de eerste maal een nieuwen toog aankrijgt met purperen knopjes; - maar veel gelukkiger.

En de burgemeester was zoo fier als op den dag toen hij zijn dekoratie te Brussel mocht gaan halen; - maar veel fierder.

En de veldwachter was zoo officieel als vroeger op zijn eerste sjampetter-revue; - maar veel officieeler.

En de koster zelf was zoo blij als op zijn zilveren bruiloft; - maar veel blijer.

En omhoog! omhoog aldoor! omhoog naar den hemel!...

- 'Nu zullen we een beetje bidden' zei Mr Pastoor; 'want met al die schoonigheden zouden we 't voornaamste wel vergeten!... Vooruit, Rozeken!' -

En Rozeken Hoedjes bad voor. Rozeke had wel geen schoone stem en 't leed aan 'ne korten adem; maar het had zoo lange jaren op de parochie voorgebeden bij begankenis of novenen en lijkrozenkransen, en het kende de vijftien mysteries zoo sekuur van buiten met al die schoone teksten en aanroepingen dat het zonde vóór den Heer was geweest, als Rozeke nu niet voorbidden mocht. En 't ging:

- *'o Gebenedijde maagt ende allerheiligste Moeder Gods Maria, wij begeren u met een geestelijke krone te vereeren; ende opdat onzen dienst u mag behagen, wilt ons van uwen Zoon tot dit gebed een*

ootmoedig, aandachtig, vierig, volhardig en devotig herte gewinnen. Amen.

Ik geloove in God den Vader... enz. met de drie groetenissen: een voor Maria, dochter van God den Vader; een voor Maria, Moeder van God den Zoon; een voor Maria, Bruid van den Heiligen Geest... En daarna de vijf blijmoedige mysteriën... en de vijf droefmoedige mysteriën... en vooral (ha! die vijf waren welkom!) de vijf glorieuze mysteriën waarvan de eerste:

De Verrijzenis van Christus... En morgen was het Paschen!... en het tweede:

De Hemelvaart van Christus... En vierden ze zelf nu niet hun eigen Hemelvaart?... En hoe goed begrepen ze nu die schoone woorden, die ze op aarde duizendmaal hoorden en baden - en maar half begrepen en nog minder meevoelden! -

Jezus vaart glorieus, ten hemel... Juist zooals zij zelf nu! Wees gegroet, Maria...

Jezus klimt op door zijn eigene macht... Dit was wel juist hùn geval niet, maar toch... Wees gegroet, Maria...

- Jezus scheidt van zijn lieVe vrienden... enz. enz. enz.

En regelmatig als een klokje klonk op de woorden van Rozeken Hoedjes:... ‘*de vrucht uws lichaams Jezus*’ het antwoord na van de parochianen: -

‘Heilige Maria, Moeder Gods... enz. -

En ze baden zoo lang en zoo vurig met slag en we-

derslag van woord en antwoord dat ongezien bijna, zoo stil, de schemering was gekomen...en het halfdonkere. -

De maan was reeds uitgehangen en ze schoven er juist na. En 't manemanneke, bij 't zien van zoo'n massa menschen, verschoot van 'n verschot en liet ervan zijn mutsaard vallen; maar toen het Mr Pastoor zag, begreep het seffens wat er gaande was, en beleefd en lachend sloeg het aan als een fiksche soldaatje en knikte met 'ne lach en knikte met 'ne knik en riep: 'Sjoer! - Sjoer!' - tot de stoet voorbij was.

En altijd maar hooger!

Nu rezen ze voorbij den Grooten Beer, die, gestoord in zijn stille bezigheid, opkeek en zijn tanden liet knarsen; maar de veldwachter, van nikske bang, liet officieel zijn sabel zien en de beer gromde wrrr!... en lag neer als een lammeke.

En altijd maar vooruit omhoog!... Stil-aan, boven hun hoofden werden de starren nu allemaal aangestoken; en op drie wees-gegroetjes tijd hing de gansche voute vol pinkeling, en de baan zelf, waarover zij opklommen, lag besproeid en bestrooid met goudtikjes als bij een processie. En weer was de schoolmeester in zijn element en hij wees nog eens de zeven heldere starren van den grooten beer, die vastgebonden ligt aan den Poolstaak; en hij toonde den melkweg die naar Jeruzalem leidt; en 't starreke van Bethlehem, madeliefje onder de starren, zoo

lief en zoo nederig; en de drie Koningen op één rij; en de star, die blonk boven den put waarin Jozef door zijn broeders was opgesloten geweest; en de star van wijsheid die schitterde op 't voorhoofd van Salomon; en de reesem starrekes die gepereld zaten in 't kleet van de Koningin van Saba... en Ratje Kapoens, 't braafste deugnietje van de parochie, wilde met de gauwte een van die starrekes plukken, maar Ratje verbrandde zijn pooten, en 't Was niet gestolen,' zei zijn moeder, - en 't Zou hem leeren' zei zijn vader. -

En immer voort ging het doorheen de starren hemelwaarts, soms door een ruischenden regen starren heen... En toen de nacht over was en de rozige morgen weer piepte... plots! ze stonden voor een diamanten dubbeldeur in een gouden muur - en dat was de hemel!... 't Stond boven de deur: Ecce coelum!...

En niemand zei ook maar een enkel woord; zóó stonden ze geslagen... Alleen Mr Pastoor hield tegenover van zijn zinnen bij om op zijn knieën te bidden:

- 'O Hemelstad Jeruzalem
schoon vizioen van vrede!
waar vind ik woord en klank en stem
voor zóóveel schoonigheden!
Uw gevel blinkt als puur vernis!
'k zag nooit zoo iets voor dezen!
en als 't van buiten zoo al is,
wat zal 't van binnen wezen?

't Is alles goud en diamant
 Al wat ik hier bespeure;
 en dat's nog maar de buitenkant,
 'ne muur, een dubbel deure!
 Al wat ik zeggen kan, valt mis,
 en 't valt te min, naar 'k vreeze;
 en als 't van buiten zoo al is,
 wat zal 't van binnen wezen?

Hoe kan 'n simple dorpspastoor
 zoo hoog met woorden stijgen
 dat hij u prijze naar behoor?
 Een bisschop zelf zou zwijgen!
 Want, naar Sint-Jans getuigenis,
 Gij blijft steeds onvolprezen...
 Ach! als 't van buiten zoo al is,
 hoe zal 't van binnen wezen?' -

Mr Pastoor zweeg; de Burgemeester, met zijn hoed in de handen en tranen in de oogen, gaf met 'ne stillen vinger teeken aan de fanfare dat ze spelen zou, en deze liet een van haar geliefkoosd-ste aria's hooren... Wel klonk er al een nootje verkeerd, dat was simpelweg van ontroering... De veldwachter stond er naast, met getrokken sabel, officieel. Rozeken Hoedjes murmelde: - 'Kom, H. Geest, ontsteek in ons het vuur uwer liefde. Wees-gegroet'...

De dubbele gouden deur zwaaide langzaam open: daar stond Sint-Isidorus, gansch in 't goud en 't zilver en gekroond, maar schooner dan goud en zilver en kroon, blonk een heilige lach op zijn gelaat...

En hij zei simpel-weg: 'Komt binnen, lieve kinderen!' -

En wat daarna gebeurde, dat zullen wij pas weten, als wij het, met Gods genade, zelf eens zullen ondervinden. Amen. -

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Potje Baloe en den zwarten kater

Potje Baloe was lijkbidder op de parochie; en hij mankte met zijn linkerpootje, en dat 's geen zonde; en hij had een bultje, en dat 's ook geen zonde; en hij kon soms koleirig worden; en dat is zonde.

Voorals, als hij een borreltje weg had, dan kon hij koleirig zijn als een heet duiveltje; en dan speelde hij op zijn pootje, en Potje wist niet hoe belachelijk het is op een krom pootje te spelen. Maar als de wind dan weer voorbij was en zijn razernij over, en dat zijn moeder zei; 'Potje! Potje! hoe kunt ge toch zoo koleirig zijn!' - dan lachte Potje; want als

Potje niet koleirig was, dan was er geen beter Potje te vinden, - en Potje zei: ‘Och! moeder! Klein potjes koken gemakkelijk over!’

Maar op 'ne keer, dat Potje weer zoo koleirig was als een wesp in een doornhaag, zei zijn moeder zoo: ‘Potje! Potje! de Zwarte Kater zal u wel eens vasthebben!’ - ‘Hij zal nie!’ - ketterde Potje.

Wel, kindekes, hij zou wel!

Die Zwarte Kater, moet ge weten, was een groote, vervaarlijke kat, zwart als pek, en met oogen als vuurbollen; en hij zat op 't kerkhof. Maar hij was niet te zien dan 's nachts, en dan moest ge nog een borreltje uithebben, en hoe zatter ge waart, hoe zwarter de Kater was en hoe gloeiiger zijn oogen. 't Was de veldwachter, die hem 't lest gezien had, toen hij terugkwam van de revue, en van toen af, drie maanden lang, kwam de veldwachter altijd van de revue terug langs de binnenwegen.

En nu was er op de parochie weer een elfurenlijk geweest en Potje had veel drinkgeld gekregen. En 's avonds zat Potje weer te proeven in 't Wit Paard; zoo maar te proeven, alleen, en solo te zingen:

- ‘n Borrel om tegen te plinken,
en twee om santee mee te klinken,
en drie om 'nen derde te drinken.
De menschen zeggen: helaas!
Maar 'k laat 't aan mijn hartje niet voelen;
en vier om me' moed mee te koelen,
en vijf om me' mond mee te spoelen!
schenk er nog eentje! baas!’

En de baas schonk, en Potje dronk. Want zei de baas: - 'De borreltjes zijn toch zoo klein, Potje!' - En Potje zei met een troost: - 'Dat 's niks, baas; de flesch is zooveel te grooter.'

En eindelijk ging Potje naar huis; en in den maneschijn, Potje hinkelde op zijn mank pootje. En zat, mijnheerkes!... Drie manen zag hij in den hemel staan, en Potje stond er op te dubben: 'In de week stonden er maar twee' zeeverde Potje. 'Enfin' zei Potje in 't Fransch, 'ze moeten het zelf maar weten.' - En elke tien stappen sprong Potje omhoog, want al de boomen lagen dwars over den steenweg omver. Maar Potje was te krimineel zat om te zien dat het maar de schaduw was van de boomen, en al de boomen stonden allemaal schoon recht omhoog. En al zes keeren was hij bij 't springen gevallen, en toen hij den zevenden keer moest recht kruipen, ketterde Potje zoo: 'k Ga podoesj den kantonnier uit zijn bed halen!' - en juist sloeg het middernacht op den toren; en de wind suisde in de boomen; sst!... Sst suisde de wind in de boomen. En opeens, vlak tegen 't muurke van 't kerkhof... zit me daar?... Podoesj!... 't Is *hem!*... de Zwarte Kater!... Daar zat hij, vlak tegen 't muurke, in den maneschijn, neven zijn staart, pekzwart, en zijn oogen stonden als vuur... En Potje bang!... En stillekes trok Potje 't kerkhof binnen. Maar dat zat juist in de klink van den Kater en dat was juist wat de Kater wenschte. En Potje schrankelde tus-

schen de kruiskes door en keek over zijn scheeven schouder, of de Kater meekwam... en de Kater kwam mee!... En de wind waaide: 'Oe! oe!'... En de Kater deed: 'foe! foe!' - en 't was persies of heel de wereld riep: 'Baloe-oe!'... En Potje zuchtte maar: 'Podoesj! podoesj!'... en zijn hart stond zoo koud als ijs... Maar opeens schoot hij in zijn koleire en zijn fraksken uit, en riep: 'Smerige Kater, kom hier, dat ik u'... Maar ffoe! zei de Kater en vloog op Potje zijn bult lijk 'ne koetsier op zijn sjees en krabde zijn nagelpootjes in Potje zijn hair: 'foe! foe!' - En Potje deed zijn oogen toe van schrik en van de pijn... en toen hij ze weer opendeed, stond daar rond hem een ronde van dertien geraamten, elk met een wit beddelaken om... en Potje stond in 't midden, met den Kater op zijn bultje! - 'Vergiffenis!' - zuchtte Potje, maar daar was geen vergiffenis mee gemoeid; en de dertien geraamten gaven malkander een knokelhand en begonnen nu op stap te stappen in een krans rond Potje, en hun geraamte rammelde als stokken - en ze mankten allemaal persies lijk Potje zelf: en ze zongen op maat, al stappend, en rammelend, terwijl de Kater op Potjes bultje, de maat sloeg:

- 'En zóó trekt Potje zijn pooteke bij;
trap één, trap twee en trappeke drij;
Potje-dom, Potje-krom stapt scheef in de rij;
trap één, trap twee en trappeke drij;

hij hangt op zij;
 wat scheef gerij;
 Potje koleirig - en wij zoo blij!

- 'Podoesj!' - zei Potje, en zijn koleire begon opnieuw te werken. Maar de Kater blaasde: ffoe! - En de heksenmarsch stapte voort in den rondedans:

- 'Hij draagt er nog een bulteke bij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 een scheeve schouw op een ouwe abdij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 hij hangt op zij;
 wat scheef gerij;
 Potje koleirig - en wij zoo blij!'

- 'Po-podoesj!' - zei Potje weer en broebelde van koleire. Maar de Kater blaasde: ffoe! ffoe! En de heksen:

- 'Hij boebelt er nog een borreltje bij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 een flesch voor den baljuw, een vatje voor mij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 hij hangt op zij;
 wat scheef gerij;
 Potje koleirig - en wij zoo blij!'

- 'Po-podoesj!' - kookte en kiste Potje van koleire; maar 'fffoe ffoe ffoe' poefte de Kater, En ze zongen weeral een stroofje:

- ‘Hij kookt en kist van de razernij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 hij zoekt met de spoken fikfakkerij;
 trap één, trap twee en trappeke drij;
 hij hangt op zij;
 wat scheef gerij;
 En dat is het liedje van d' hekselij!’

- ‘Pod... 'k Doe malheuren!’ - brulde Potje, en ditmaal had de Kater geen tijd om te poeffen; want zóó rap scharde Potje 't spokebeest bij den pels, en brieschend van koleire, sloeg hij er slingerslag mee boven zijn hoofd, links, rechts, in den ronde, onder de geraamten, en hij keef en ketterde: ‘Podoesj! podoesj!’ - Ik zeg: 't was een rappigheid van belang!

Maar 't was vooral een dommigheid van belang.

Want, kindekes, Potje sloeg gaten in de lucht en kreeg geen enkel spook te raken. En daarbij, nooit! maar nooit moogt ge met een Kater naar spoken slaan; want dan zijt ge veroordeeld om den spokendans mee te dansen. En daarom, Potje moest mee dansen!... En de koningin van de spoken zei zoo: ‘Potje, laat onzen Kater los!’ - En Potje liet hem los, van schrik. En een ander spook begon den Kater te streelen, omdat hij zoo miauwde van de pijn. Maar de koningin zei weer, en ze deed juist de stem van Potje na, als hij lijken ging bidden op de parochie:

- ‘Spokezusters, ge wordt verzocht op den lijkdienst van Potje Baloe!’...

En Potje wilde sterven van schrik, maar hij had den tijd niet, want de Koningin greep Potje bij zijn schabbernak, - en die pakte géén gaten in de lucht! - en ze stelde Potje schoonekes in 't midden lijk een postuurken op de schouw, en al de spoken stonden nu schoonekes in den ronde, en ze lachten, lachten dat hun tanden ratelden in hun kinnebakken, en de Koningin zei:

- ‘Potje! nu gaan we dansen! en meedansen, as-je blief!’

En dat was heel beleefd gezegd, zooals ge hoort, met een as-je blief, maar Potje was niet scheutig op zoo 'n beleefdheid.

Potje hield zijn hart vast, toen ze begonnen te zingen en te dansen, maar Potje danste mee!... En al dansende op hun knokeknieën, zongen ze nu 't liedje van den heksedans, en de Kater zat er vlak bij, en sloeg de maat met twee groote beenderen, op een doodskop:

- ‘We zullen zijn haireke trekken;
en maken daar koôrekes van;
we zullen de koorekes rekken,
van hier tot in Japan!
Haireke haireke haireke trek!
Kooreke kooreke rek!’

En al de spoken zwegen een stondeke en elk, de

een na de ander, kwam eens trekken aan Potjes hair. En ze trokken zwak door.

- ‘Tweede leiseke!’ - riep de kwaai Koningin... - ‘En dansen Potje!’

- ‘We zullen zijn velleke stroopen;
en maken daar schoenkes van;
we zullen de schoentjes verkoopen,
al aan den helleman!
Velleke velleke velleke stroop!
belleke belleke koop!’

En elk spook kwam met Potjes ooren trekken, alsof ze waarlijk het vel wilden hebben...

- ‘Derde leiseke! - En schoonekes dansen, Potje! - En wat hooger, as-je blief, en wat rapper, as-je blief, en wat plezanter, as-je blief!’

- ‘We zullen zijn koppeke kappen;
en maken daar kippekap van;
we zullen de beenen verlappen
aan 'ne Jood van Amsterdam!
Koppeke koppeke koppeke kap!...
Breng me de bijl! en...

En toen viel Potje in malkander, met zijn gezicht in 't zand - en hij zuchtte:

- ‘Moeder!... Moeder!... Genade!... vergiffenis!’

En zoo bleef hij liggen, en hij dierf niet opkijken, en hij dacht dat de spokebijl ging vallen, in zijn

hals, en hij zuchtte maar toe: ‘Moeder! moeder! vergiffenis!’

En nu was het gemeend, kindekes, echt gemeend!

En hoe lang hij daar lag, dat wist hij zelf niet; maar hij hoorde opeens, vlak bij, de stem van den veldwachter, die zei:

- ‘Hier ligt hij met zijn zatte broek!’

En Potje keek op, en hij keek verbaasd, want de Kater en de spoken waren weg; en de kruiskes van 't kerkhof stonden daar zooals altijd, en de zon kwam op, en daar stond zijn moederke en de veldwachter.

- ‘Vooruit, zat mensch!’ - zei de veldwachter.

Maar Potje zweeg nog, en hij kon zijn ooren en zijn oogen niet gelooven.

- ‘Potje toch’ zei zijn moeder, en 't goeie mensch weende, ‘wij hebben den heelen nacht naar u gezocht!’

- ‘Vooruit’ zei de veldwachter, ‘of een proces!’

- ‘Kom, Potje!’ - zei zijn moeder meewarig... ‘Po-o-otje toch!’ - snikte ze.

En ze hielpen Potje omhoog... en Potje viel van 't een verschoot in 't ander, want nu zag hij daar vlak naast hem, een wit lammeke staan, met een blauw bloemeke in zijn mond.

- ‘Wat is dat?...’ gilte Potje.

- ‘*Watte?*’ - zei de veldwachter.

- 'Dat... wit... lammeke... daar?'

- '*Ge kekt gelèk* een wit lammeke!' - zei de veldwachter. En ze dachten nu dat Potje stapelgek was, want niemand zag daar een wit lammeke staan. Maar Potje wel; Potje had wel goed gezien; en zot was hij niet. En zat ook niet. Want de spoken hadden er de zattigheid wel uit gekregen.

En toen gingen ze naar huis, en moeder hield Potje bij zijn arm vast, en snikte maar: 'P-o-otje toch!' - En de veldwachter zei:

- 'Potje, toekomenden keer krijgt ge 'nen tutter en botermelk!'... En hij bekeek Potje, zóó, met een scheef oog, vol verachting, en hij zei: '*Da wul* drinken, en 't kan er niet tegen'...

Maar Potje hoorde of zag niets; hij zag maar alleen dat sneeuw-wit lammeke daar, vlak vóór zijn voeten, met dat blauwe bloemeke...

En zoo kwamen ze thuis.

- 'Dank u wel, veldwachter' - zei moederke geroerd.

- 'Allo, amuseert u' zei de veldwachter; 'tot den komenden keer.' - En weg.

- 'En waar is 't lammeke?' - vroeg Potje en keek rond. Maar ook het lammeke was verdwenen.

- 'Maar Potje toch! - mijn Potje toch!' - stilde zijn moederke; 'ga nu slapen, Potje.'

Maar Potje wilde eerst alles vertellen, wat er op 't kerkhof gebeurd was; en hij vertelde 't met zóó

'n hart, dat zijn moeder het wel moest gelooven. En toen zag zijn moeder de waarheid! de gansche waarheid!...

- 'En wie was die Zwarte Kater,' - vroeg Potje, 'moeder?'

- 'Dat 's uw konsjentie, kind!' zei moeder, 'als ge bedronken zijt... en koleirig!'

- 'En dat wit lammeke?'

- 'Dat 's uw konsjentie, kind! als ge vergiffenis vraagt, uit den grond van uw hart.'

En nu zag Potje ook de waarheid! de gansche waarheid!

En Potje stond nu recht en hief een hand omhoog, zóó.

- 'Moeder' zei Potje, 'ge moogt me gelooven! Ik drink nooit meer! en ik wil geen koleire meer kennen!'

En toen vielen ze malkander om den hals!

En 's anderdaags ging Potje te biechten, en hij kreeg van den pastoor een schoon sermoen mee...

En Potje zei: 'Ik zal 't doen, Mr Pastoor, ik zal 't doen!'...

- 'Goed, kind' zei de Pastoor, 'en låten ook, nie waar?'

- 'Ja, ja, laten ook, Mr Pastoor' zei Potje, 'ge moogt er op rekenen!'

En van dien dag af, kindekes, was er onder al de bestgoeie Potjes van de wereld geen bestbeter Potje, geen zoeter Potje, geen heiliger Potje, en dus, geen

blijer Potje dan Potje Baloe. En meer dan eens zei de Pastor, op zijn preekstoel:

- 'Ik ken hier iemand, en ik zie hem zitten, die van verre is teruggekomen, van héél verre, en die nu het exempel is, - wat zeg ik? - het voorbeeld van de parochie.'
- En iedereen wist dat hij van Potje sprak; en Potje zat daar, naast zijn moederke, onder den preekstoel, met zijn oogen hard toegenepen, zóó; maar zijn moederke was zoo fier als spurrie in een mikske.

En dan keek de; Pastor ook eens schuins weg naar 't klokkenhuis, achteraan in de kerk, waar de veldwachter stond met strooper Wittem en molenaar Baks, en hij veranderde van stem en sprak zoo heel zwaar en langzaam:

- 'Maar ik ken ook iemand, die maar doorgaat met zotte haver te zaaien. Die zal ook wel eens uitrijden met den Zwarten Kater!... Ik wensch het hem! Dan zal hij, naar ik verhope, misschien ook het witte lammeke te zien krijgen!'

En later in 't leven, hield Potje natuurlijk zijn krom pootje en zijn bultje, maar hij mankte voortaan zoo schoon en zijn bultje was voortaan zoo lief, dat al de menschen van de parochie jaloersch waren; en soms ook ging hij nog eens koleirig worden, maar seffens overwon hij zijn hart, pakte zijn moederke vast, en danste er een flikkertje mee rond op den haard, - al zingend en lachend:

- ‘En zoo trekt Potje zijn pooteke bij;
trap één, trap twee en trappeke drij;
zijn bultje hangt een beetjen op zij;
trap één, trap twee en trappeke drij;
een schoon gerij,
plezant en blij;
Potje Baloe en zijn moeiken erbij!’

En later stierf Potje. En toen Potje werd begraven, stak overal de vaan uit, met een zwart strikske. En Mijnheer Pastoor zong zelf de Mis.

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

De drie haantjes naar Rome

En gij hebt dus vernomen dat er in den ouwen tijd een parochie uit de Kempen naar den Hemel mocht gaan, omdat in die parochie nooit iemand over 't weer had geklaagd, buiten de vrouw van den koster; en omdat die menschen bij alle weer en wind altijd maar zeiden:

Het weer van Onzen-Lieven-Heer
is altijd 't beste weer!

En gij hebt ook vernomen dat Mr Pastoor aan zijn

parochie had gezeid: ‘Morgen gaan wij al te zaam naar den Hemel - en let goed op: 't eerste haantje, dat kraait, dat is het signaal om op te staan; en 't tweede haantje, dat kraait, is het signaal om gereed te staan; en 't derde haantje dat kraait, is het signaal om vlak vóór de kerk te staan!’ - En de haantjes kraaiden, en de parochie steeg op naar den Hemel!... Buiten de vrouw van den koster, zooals ge weet, en over de vrouw van den koster vertellen we later wel 'ns. Als 't pas geeft. En als 't de moeite waard is. En als we 't niet vergeten.

En hier nu begint eigenlijk het vertelselke van vandaag.

't Was Mijnheer Pastoor zelf, die onder al de haantjes van de parochie deze drie haantjes, - alle drie geboren uit één nest, - had uitgekozen. Want Mr Pastoor had in den tijd hun vader gekend, en wist met wat voor 'n methode die oude zijn kinderen opvoedde om er echte waak-rashaantjes uit te kweken. En die methode was alzoo: als de haantjes 's avonds op den roeststok slaap kropen, stak vader hun een kasseike in 't rechterklauwken, en dat rechterklauwke moesten ze in hun slaap dan opgetrokken houden. En als ze dan 's nachts, op gestelde uur, wilden wakker worden, lieten ze simpelweg dat kasseike los en dat kasseike viel dan natuurlijk op de teenen van 't linkerklauwken - en dan schoten de haantjes wakker van de pijn. En 't was een methode die nooit miste... En zoo zult ge er dus niet van ver-

schieten dat Mr Pastoor deze drie haantjes als nachtwakers uitkoos - en hoe 't kwam dat deze drie haantjes zóó streng en zóó stipt het signaal kraaiden, - elk het zijne, - dat ze te kraaien hadden...

't Eerste haantje nu hiet Kokkiro en 't was een geel haantje; en 't kraaide te middernacht het signaal om op te staan; en het tweede haantje hiet Rikkoko en 't was een wit haantje; en 't kraaide juist om twee uren 't signaal om gereed te staan; en 't derde haantje hiet Korikko en 't was een geelwit haantje; en 't kraaide juist om vier uren 't signaal om vlak vóór de kerk te staan.

En tot zoo verre was 't goed, en heel goed.

Maar helaas! pas waren de parochianen met Mr Pastoor en fanfare boven de wolken uit het zicht verdwenen, of daar brak ruzie uit onder de drie haantjes, wie van de drie eigenlijk het signaal - hèt signaal voor de Hemelvaart! - gekraaid had.

Ze stonden gedrieën op den mesthoop saam, en haantje Kokkiro zei: 'Ik ben het die het eigenlijk signaal heb gekraaid; want, had ik niet gekraaid, dan waren de parochianen niet opgestaan.' -

En eigenlijk had Kokkiro toch wel 'n beetje gelijk.

En haantje Rikkoko zei: 'Ik ben het, die het eigenlijk signaal heb gekraaid; want, had ik niet gekraaid, dan hadden de parochianen nooit gereed gestaan.' -

En eigenlijk had Rikkoko ook geen ongelijk.

En haantje Korikko zei: 'Ik ben het, die het

eigenlijk signaal heb gekraaid; want, had ik niet gekraaid, dan hadden de parochianen nooit vóór de kerk gestaan.’ -

En eigenlijk was dat ook wel 'n beetje waar.

En zoo nu was 't ruzie, en elk van de drie haantjes wilde haantje-vooruit zijn... Hemeltjes! had vader haan nog geleefd, ze zouden wat minder klaps gevoerd hebben; maar vader haan was sedert lang dood en begraven en kon niet meer zeggen: ‘Zwijgen! OFF!’; en daar stonden ze nu de drie haantjes, op hun mesthoop, in een driehoek, met de koppen omneer en vlak bij elkaar, bek-open, en kijkend malkaar gloeiend in de oogen... en ze bruisten hun veders op van koleire, en ze vlogen op malkander toe, er over of er op, en kapten met hun kwaai bekken en hakten met hun sporen dat de pluimekes rondvlogen... met kok-kok-kokkere-kok ertusschen dat het een sport was. En niemand die er bij stond om te zeggen; Zwijgen! OFF!...

Maar natuurlijk, wat ge met woorden niet goed maakt dat maakt ge met ruzie niet beter, en met vechten allerslechtst! De mesthoop lag besneeuwd met vedertjes, en de haantjes zelf stonden daar vol bloed en blutsen, zoodat het niet meer te zien was wie van de drie wit was geweest, wie geel, wie geelwit. Ze hingen alle drie vol slijk en bloed!... En vooral nu wisten ze nog minder dan te voren wie eigenlijk hèt signaal gegeven had, en elk haantje wilde weer haantje-vooruit zijn!...

- 'Wat!' zei Kokkiro, 'ik ben het die 't eigenlijk signaal heb gekraaid' ...

- 'En ge liegt!' zei Rikkoko, 'en ik ben het die 't eigenlijk signaal' ...

- 'En ge liegt allebei!' zei Korikko, 'en ik ben het' ...

En plots, ze zaten malkaar weeral in de smerige pluimen met bek en sporen, tot een ouwe haan, versleten in den dienst, maar met nog 'n spier in zijn pooten en een vonkske vuur in zijn hart, er bij kwam gekokkerikokkerd, er boven op vloog met vlamme vlegels, er onder kapte met zijn bek en met zijn sporen... en als pluimekes op den wind smet hij de drie haantjes over den mesthoop uiteen en omverre.

- 'Schandaal!' kokkerde de ouwe haan, 'uw vader moest nog leven!... En nu, rap naar uwen roeststok! tot morgen vroeg!... OFF!...'

En de haantjes lieten zich dat geen tweemaal gezeggen - en stil nu stonden ze op den roeststok, pootjen-op en pootje-neer... en sliepen!... En toen ze 's morgens wakker werden, was de ruzie een beetje verslapen en bijgelegd; en ze constateerden dat ze alle drie denzelfden droom hadden gedroomd; namelijk: van naar Rome te gaan en aan den Paus zelf te vragen wie van gedrieën eigenlijk hèt signaal had gekraaid voor de Hemelvaart van de parochie! -

Wel, ze zouden maar dadelijk optrekken.

En ze trokken op, - al kraaiend 't heel oud lijfliedje van de Kempische hanen:

- 'Kok-kok-kok!
 Kokkere-Kokkere-Kokkerikoo
 Kempische haantjes kraaien zoo!
 Ze kraaien van kok; ze kraaien van koo;
 het klettert van West- tot in Oosterloo;
 het schettert von Giel tot in Tongerloo;
 het kwettert tot in Tessenderloo!
 Ze pijpen zij niet op een pijleke stroo
 een liedeke-zus of een liedeke-zoo.
 Ze kraaien zij kok, ze kraaien zij koo;
 ze kraaien, bijlo!
 zoo klaar als bazuinen van Jericho,
 zoo krek als trompetters van Waterloo!
 Kokkerikoo!
 Is het nie' zoo?
 Van eigen is 't zoo!
 Kokkere-Kokkere-Kokkerikoo
 oo - oo!'...

En zoo kraaiende, trokken ze te voet naar Rome!... En ze stapten dwars doorheen de hei, door de velden, en over de bergen en langs de valleien; en verloren loopen konden ze niet, want ze hielden altijd maar langs de baan de parochietorens in 't oog, met hun gouden haantjes, waarop in den dag de zon, 's nachts de maan te blinken zat... En haantjesvolk stond er genoeg langs de baan om te kijken naar de drie Kempenaars en te luisteren naar hun gekraai. En soms vroeg een van die kijkers:

- ‘Zijn dat nu die fameuze haantjes, die een parochie naar den hemel hebben gekraaid?’ -

En dan kraaiden ze tegen: ‘Ja! dat zijn wij!’ - Of liever:

- ‘Ik was het!’ - kraaide Kokkiro.

- ‘Neen, ik was het!’ - kraaide Rikkoko.

- ‘Neen, ik!’ - kraaide Korikko.

En dan was 't weeral ruzie bijna... Eens zelfs, halfweg de reis moest er een groote haan tusschenkomen, die er wreed uitzag als 'ne veldwachter in de uitoefening van zijn ambt. En hij keek ze bijna omverre van koleire en hij zei zoo:

- ‘Asje-blief, wilt ge ruzie maken, trekt dan maar naar de Kempen terug... En denkt aan uw opvoeding... OFF...’

En ze dachten aan hun opvoeding en trokken stillekes verder...

Op 'ne morgen plots, daar lag, vlak vóór hen op de heuvelen, Rome! Rome zelf!
- en ze kraaiden van plezier hun liedje:

- ‘Kok-kok-kok!

Kokkere-Kokkere-Kokkerikok!... -’

Zoo luid en zoo vroeg dat heel Rome wakker schoot. En door de straten nu stapten onze drie haantjes al kraaiende, terwijl de vensters vol kijkende menschen lagen - en het klonk:

‘Kokkerikoo!...

Kempische haantjes kraaien zoo!’...

en Keel 't stroofke ging er door dat het schetterde en kwetterde en kletterde!

En nu stonden ze op 't plein vóór 't paleis van den Paus, vlak onder 't venster van zijn kamer; en nu trokken ze eerst hun borstkas en longen vol lucht, en dan met gedrieën te zaam uit al hun macht:

- 'Kokkerokikoo-oo-oo!' -

De Paus verschoot, trok zijn venster open, en zei aan een kanunnik:

- 'Laat die drie haantjes binnen! Ik ken ze, en ik weet wat ze komen vragen!' -

En drie schietgebeekes later stonden daar, in die schoone kamer, vlak vóór den Paus die met een kroon op, in zijn gouden troon zat, drie arme Kempische haantjes!... En zeer bedeesd stonden ze daar, elk op een stoeltje, - bedeesd en beschaamd ja! toen de Paus ze een tijdje bekeek zonder te spreken. -

- 'Ja-aa!' ... zuchtte de Paus eindelijk. 'Ik ken uw geval... Een simpel geval, maar een droevig geval alweer van hoogmoed! - En 't is dus nog niet genoeg dat ik den last en den kommer van al de Kerken aan 't hoofd heb?... Nu komen hier nog Kempische haantjes met hun ruzie af... Zijt ge brave, trouwe kinderen van de heilige parochie, die zoo pas naar den Hemel is opgevaren?... Wel dan, proficiat!...

‘Helaas!’ - ging de Paus na een poozeke voort - ‘iedereen wil tegenwoordig haantje-vooruit zijn. En 't belachelijkste haantje kraait: ‘Ik ben de man! Mijn staart is de langste; mijn stem is de schoonste; mijn mesthoop is de hoogste!

‘Hoogmoed breekt iedereen den nek tegenwoordig...

‘Wie van u 't meeste bijgedragen heeft tot de Hemelvaart van uw parochie?... Maakt daar geen ruzie over... Weest den hemel dankbaar dat elk van u iets bijdragen mócht, haantjes!...

‘Zonder 't eerste signaal was er nooit een tweede signaal gekraaid geweest; dat spreekt!... en zonder het tweede signaal, geen derde; en zonder het derde signaal was de parochie nooit saamgekomen vlak vóór de kerk... Dat spreekt ook... Maar een beetje nederigheid, asje-blief!...’

De Paus stond op en trok een venster open:

- ‘Gij ziet die kerk, niet waar?... Boven op het kruis van den toren staat een gouden haantje te schitteren in de zon! Welnu, gezegend zij dit haantje!... Maar diep beneden in den grond, zit, donker en vuil, voor alle tijden en voor alle menschen ongezien en ongekend een steen, de fundamentsteen van die groote kerk! En die steen heeft in zijn nederigheid zooveel verdienste... wat zeg ik? meer verdienste misschien dan 't haantje!... 't Gaat er niet om te weten wát werk ge doet; maar met wat nederigheid en toewijding gij uw werk doet. Daar zit het nu,

haantjes! - En de menschen ook oordeelen soms zóó dom!...

‘De boomen groeien en bloeien dat het een weelde is, - maar wie gedenkt de teedere worteltjes, die diep in den grond te zuigen zitten en den boom voeden en groei en bloei schenken?...

‘En kijkt hier dit groote boek met zijn gouden titel... Maar 't zijn de kleine lettertjes, - hier zoo! - die de waarde van 't boek uitmaken.

‘En de generaals dragen de schoonste dekoraties, maar de soldaatjes hebben ze voor hen verdiend.

‘En 'ne veldwachter, die nederig zijn plicht volbrengt, staat hooger dan een burgemeester die zit en zetelt en zijn plicht niet volbrengt!

‘En ik zelf, de Paus! als ik me verleiden laat door hoogmoed, omdat ik Paus ben boven al en boven allen op aarde, dan tel ik in Gods oogen minder dan de minste pastoor van de nietigste parochie in de Kempen’...

En zoo ging de Paus nog heel een tijdje voort met hun de waarheid en wat nederigheid in de vederen te steken... Tot hij op 't einde besloot:

- ‘Ieder werke zoo goed hij kan het zijne! ieder drage in 't groote werk het zijne bij, en dan hoeven wij geen ruzie te maken over meer of min!... Want zoo doende verliezen we nog de verdienste van meegeholpen te hebben...

‘En een kruiske! - en pikt beneden in den tuin

uw hanebuikjes vol - en keert terug naar de Kempen!' -

En toen ze weerkeerden, hoorden ze onderweg een haantje, dat vroeg:

- 'Zijn dat nu die fameuze haantjes, die een parochie naar den hemel hebben gekraaid?' -

En de haantjes kraaiden tegen:

- 'Ja! dat zijn wij!' - of liever:

- 'Rikkoko was het!' - kraaide Kokkiro.

- 'Neen, Korikko was het!' - kraaide Rikkoko.

- 'Neen, Kokkiro was het!' - kraaide Korikko.

En dat hoorde die ouwe haan die er eerst zoo wreed uitzag als 'ne veldwachter in de uitoefening van zijn ambt; - en dit hoorend, zag hij er plots zoo zoet uit als 'n veldwachter op pensioen, en hij zei:

- 'Ha ba! 'k weet het beter. - Zij hebben het alle drie samen gedaan!' -

En voort stapten de drie haantjes langs de valleien, en over de bergen, en door de velden, en doorheen de hei... en al stappend ze kraaiden fier en feestelijk hun lijfliedje:

- 'Kok-kok-kok!

Kokkere-kokkere-kokkerikoo!...

En zoo kwamen ze in de Kempen terug.

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Den wijzen prins en de drie waschwijven

Daar waren op een parochie 'ns drie waschwijven; en de eerste hiet Melania, en de tweede hiet Rosalia, en de derde hiet Sidonia. En van 's maandags morgens tot 's zaterdags avonds stonden ze gedrieën rond de waschkuip te wasschen wasj-wasj, en te sjauwelen sjauw-sjauw-sjauw.

En den godslieven dag door waschten ze maar en ze sjauwelden; en 't was een gewasch wasj-wasj en een gesjauwel sjauw-sjauw-sjauw.

En de dame bij wie ze wuschen, was het gesjauwel zóó beu dat ze zei:

- ‘Melania, Rosalia, Sidonia, als ge nu gedrieën één uur door wascht en niet sjauwelt, dan betaal ik u dubbel pree.’ -

En ze gingen akkoord met Madame, en ze wilden de dubbel pree verdienen, en één uur door wuschen en niet sjauwelen. Maar na vijf minuten vielen Melania en Rosalia van hun zelve, en Sidonia begon ook te zwijmelen, en toen zei Madame:

- ‘Als 't zoo is, sjauwelt dan maar op.’ -

En ze kwamen gedrieën tot hun zelve terug, en ze wuschen weer wasj-wasj en ze sjauwelden sjauw-sjauw-sjauw.

Maar 't ergst van al, kindekes! was niet dat ze zoo sjauwelden; maar dat ze altijd kwaad sjauwelden van den evennaaste.

En de dame bij wie ze wuschen, was dat kwaadgesjauwel zóó beu dat ze zei:

- ‘Melania, Rosalia, Sidonia, als ge nu gedrieën één half-uur door sjauwelt, en geen kwaad sjauwelt van den evennaaste, dan betaal ik u tripple pree.’ -

En ze gingen akkoord met madame, en ze wilden de tripple pree verdienen, en één half-uur door sjauwelen en geen kwaad sjauwelen van den evennaaste. Maar na vijf minuten zei Melania:

- ‘Dat's maar flauw zoo te sjauwelen.’ -

En Rosalia zei:

- 'ne Mensch kan even goed zwijgen.' -

En Sidonia zei:

- 'Madame, voor mijn paart moogt ge uw trippele pree houden.' -

En toen zei Madame:

- 'Als 't zoo is, sjauwelt dan maar kwaad van den evennaaste.' -

En ze gingen voort met te wasschen wasj-wasj en met kwaad te sjauwelen van den evennaaste sjauw-sjauw-sjauw.

En Melania sjauwelde; en ze sjauwelde van Madame Perelmans, en zei dat het hoegenaamd niet was om kwaad te spreken van Madame Perelmans, maar dat, als ze maar 'ns wilde spreken van Madame Perelmans, dat ze nog al dingeskes zou kunnen vertellen. En zoo sjauwelde Melania kwaad van Madame Perelmans, de deftigste dame van de parochie.

En Rosalia sjauwelde; en ze sjauwelde van juffrouw Cornelia Blaaiques, en ze zei dat het hoegenaamd niet was om kwaad te spreken van juffrouw Cornelia Blaaiques, maar dat ze toch wel 'ns weten wilde met wat voor geld juffrouw Cornelia Blaaiques elk seizoen 'nen nieuwen hoed kocht. En zoo sjauwelde Rosalia kwaad van Juffrouw Cornelia Blaaiques, het eerlijkste kind van de parochie.

En Sidonia sjauwelde; en sjauwelde van Begijntje Monica Tsjoen, en zei dat het hoegenaamd niet was om kwaad te spreken van Begijntje Monica Tsjoen, maar dat het kapje den monnik niet maakt en ook

het begijntje niet. En zoo sjauwelde Sidonia kwaad van Begijntje Monica Tsjoen, het heiligste begijntje van 't Begijnhof.

En zoo zaten die drie waschwijven op de kap van den evennaaste, en straat na straat werd er doorgehaald, en ieder medemensch kreeg zijn pakje mee; en Mr Pastoor was te simpel, en de Onderpastoor niet simpel genoeg; en Mr de Burgemeester was dit, en Madame van den Burgemeester was dat; en de veldwachter was zus, en 't wijf van den veldwachter was ook maar zoo... En op 't leste zei Melania:

- 'Ja ja! de wereld is slecht den dag van vandaag.' -

En zei Rosalia:

- 'Ja ja! en ze wordt van dag tot dag slechter.' -

En zei Sidonia:

- 'Ja ja! en dan mag 'ne mensch nog niet alles vertellen.' -

En zóó sjauwelden ze sjauw-sjauw-sjauw al-door, en terwijl ze 't linnengoed van den evennaaste wit en zuiver waschten wasj-wasj, sjauwelden ze sjauw-sjauw-sjauw den evennaaste zelf vuil en zwart...

Maar op 'ne keer toen, kindekes! kwam de Wijze Prins in de parochie, met een troon en soldaten; en hij ging in 't midden van de markt op zijn troon zitten, en de soldaten stonden rond den troon, en de parochianen rond de soldaten. En hij zei dat hij had

hooren spreken van de drie waschwijven die zooveel kwaad sjauwelden van den evennaaste; en: 'Laat die drie Waschwijven 'ns komen' - zei de Wijze Prins. - 'En Melania moet komen met een ros dood kieken' zei de Wijze Prins; 'en Rosalia met een zwart dood kieken; en Sidonia met een geplekt dood kieken!' -

En ze kwamen zoo, elk met haar dood kieken.

En de Wijze Prins sprak:

- 'Melania, Rosalia, Sidonia, gij hebt kwaad gesjauweld van den evennaaste; en nu ga ik aan elk van u twee straffen opleggen. En ziehier straf nummer één; gaat met uw doode kiekens hier in 't midden van de markt staan, en plukt de kiekens, elk het hare... Begint maar... of!...'

En ze plukten hun kiekens, Melania haar ros kieken, Rosalia haar zwart kieken, Sidonia haar geplekt kieken. En 't was persies of ze aan 't wasschen waren: zoo rap gingen hun handen en zoo krek als schuim vlogen de pluimekes! En de pluimekes stoven omhoog op den wind, over de hoofden heen van de parochianen, die in den ronde te kijken stonden; en de pluimekes dansten en fladderden als levende vogeltjes over de huizen en over de kerk, en gingen verre vliegen - en vallen God weet waar!!

En toen de drie kiekens teenemaal kaal geplukt waren, toen zei de Wijze Prins:

- 'Gaat nu alle drie de pluimekes zoeken, Melania de rosse pluimekes, Rosalia de zwarte pluime-

kes, Sidonia de geplekte pluimekes!... Begint maar... of!...'

- 'Sa sa sa!' - riepen de menschen in den ronde; en ze lachten luid.

- 'Begint!' - herhaalde de Wijze Prins.

En ze moesten wel! En ze keken de lucht in, en ze zagen nog hier en daar een pluimeke vliegen heel hoog!... en ze liepen waar ze meenden dat ten minste één pluimeke vallen zou, ros, of zwart, of geplekt. En na loopen en zoeken dat ze geen beenen meer voelden, ving Melania een armzalig ros pluimeke op den hoed van een mijnheer en Rosalia een armzalig zwart pluimeke op de muts van een boerin, en Sidonia een armzalig geplekt pluimeke in den staart van 'ne muilezel. En ieder bracht haar armzalig pluimeke bij den Wijzen Prins terug en zei:

- 'Wijze Prins, meer heb ik niet kunnen pakken!' -

- 'Ik dacht het wel' zei de Wijze Prins, 'ik dacht het wel. 't Is onmogelijk al die pluimekes terug te snappen!... Maar weet ge, Melania, en weet ge, Rosalia, en weet ge, Sidonia, wat die pluimekes bedieden?... Dat zijn de pluimekes van uw kwaadsprekerij! En die pluimekes zijn over de gansche parochie uitgevlogen... God weet hoe verre! En ros als vuur zijn die booze woorden; en zwart als de dood; en vuilgeplekt als ...alles! En onthoudt wel dat het veel gemakkelijker is de weggevlogen pluimekes van de doode kiekens terug te brengen

dan de woorden terug te nemen van uw kwaadsprekerij!' ...

- 'Dat's waar!' - riepen de mensen in den ronde.

- 'En luistert nu naar straf nummer twee' zei de Wijze Prins. 'Gaat naar huis, en komt terug met de waschkuip, vol zeepsop... Vooruit!... of!' ...

En ze gingen gedrieën de waschkuip thuis halen, vol zeepsop, en ze brachten ze terug, in 't midden van de markt.

- 'Zet ze neer!' - beval de Wijze Prins.

En ze deden zoo.

- 'En knielt nu gedrieën neer vóór mijn troon!' -

En ze knielden neer vóór zijn troon.

- 'Steekt uw tong uit!' -

En ze staken hun tong uit.

- 'Teenemaal! zoo ver ge kunt... tot op uw kin!' -

En ze staken hun tong uit, zoo ver ze konden... tot op hun kin.

Toen bukte de Wijze Prins voorover uit zijn troon en trok één voor één aan de tongen van de drie waschwijven; en de tongen werden elk zoo lang als een slang.

- 'Oei oei oei!' - riepen de mensen in den ronde. 'Wat gaat er nu gebeuren!' -

- 'Bekijkt nu elk uw tong!' - zei de Wijze Prins.

En ze keken, - en Melania zag dat haar slangetong zoo ros was als haar kieken en als vuur; en Rosalia, dat haar tong zoo zwart was als haar kieken en als de dood; en Sidonia, dat haar tong zoo geplekt was als haar kieken en als... alles...

- 'Gaat nu rond de waschkuip op uw knieën zitten - en... wast elk uw tong!' -

- 'Bravo!' - riepen de menschen in den ronde.

De drie waschwijven knielden rond de waschkuip, lieten hun lange tongen in 't zeepsop hangen als zwemmende slangen... en begonnen te wasschen. En na vijf minuten gewasch en gewrijf trok Melania haar tong uit het water en bekeek ze... En de tong was zoo ros als daar straks!... En na een half uur trok Rosalia voor de derde maal hare tong uit de kuip... en de tong bleef even zwart!... En na een uur gewasch trok Sidonia voor de zesde maal hare tong uit het zeepsop - en hare tong was nog zoo vuilgeplekt alsof er nooit zeepsop was omtrent geweest!...

- 'Wasschen... of!'... beval de Wijze Prins.

En ze wasschen en wreven en plasten al door - en 's avonds was Melania's tong nog zoo ros als vuur, en Rosalia's tong nog zoo zwart als de dood en Sidonia's tong nog zoo vuilgeplekt - als alles!...

- 'Gebruikt vitriool!' - spotte iemand uit den hoop.

- 'Gebruikt puimsteen!' - spotte een ander.

- 'Wasschen in zeepsop of!' ... - beval weer de Wijze Prins.

En de drie waschwijven plasten en klasten en waschten drie dagen en drie nachten lang, en den derden dag 's avonds hingen hun tongen nog even ros, zwart en zwartgeplekt!

En toen begonnen de waschwijven spijt te gevoelen over hun kwaadsprekerij - en ze weenden, en van elk viel een traan - een traan van berouw! - in het zeepsop... en ziet! toen ze pas daarna hun tongen optrokken, was die van Melania rozig als een roosje, en die van Rosalia gezond als een vischje, en die van Sidonia zuiver als een vlammeke!...

- 'Staat op!' - zei de Wijze Prins.

Ze stonden op en hun tong was nu zoo kort - of zoo lang - als vroeger...

- 'Een goeie les!' - riepen de mensen.

- 'Ja,' zei de Wijze Prins, 't is een goeie les geweest! En ik hoop, dat de les nooit zal vergeten worden, noch door u, waschwijven, noch door de andere parochianen'...

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

De drie kemels

In de woestijn, heel lang geleden en heel verre van hier, woonde 'ne vader met zijn drie zonen; en die vader had in heel de wereld niets anders dan zijn drie zonen en de tent waarin ze saamwoonden. En de drie zonen hieten Atsjie, Atsja, Atsjoe; en Atsjie was de oudste en was wit; en Atsja was tusschen-in en was zwart; en Atsjoe was de jongste en was mank. Maar, zei zijn vader altijd, als hij Atsjoe wilde troosten, mank zijn is niets, goeie jongen,

als het de mensen maar niet zien, en vooral als ge recht door 't leven gaat.

En de vader had ook nog drie kemels - drie kemels uit de woestijn: 'ne witte, 'ne zwarte, 'ne manke. Dat klopte juist met de zonen zelf. En de witte kemel hiet Kif; en de zwarte hiet Kaf en de manke hiet Koef.

En de vader had ook nog, hier in zijn hoofd, een potteke wijsheid zitten - wijsheid uit de woestijn.

En zoo zaten ze daar gezeven te gaar, vader, zonen, kemels, te boeren, - zooals ze boeren in de woestijn...

Maar op een avond zei de vader; Ik ben niet heel *zjust* - en hij ging in de tent op een bussel stroo liggen, en rond den bussel stroo kwamen de drie zonen en de drie kemels staan: eerst Atsjie, en naast Atsjie Kif; en naast Kif Atsja, en naast Atsja Kaf; en naast Kaf Atsjoe, en naast Atsjoe Koef en naast Koef Atsjie, - zoo, gezeven in den ronde-rondom den vader op den bussel stroo.

En de vader liet nu zijn oogen gaan op den ronderondom, en hij kuchte 'ne keer en sprak zoo, stillekes:

- 'Witte Atsjie krijgt witten Kif; en zwarte Atsja krijgt zwarten Kaf; en manke Atsjoe krijgt manken Koef... en luistert nu allen naar 't liedekke dat ik u zingen zal'...

En hij zong heel stillekes:

- ‘Hoedt kemel kemel kemeltje-lief
voor manneke-maan en duivel en dief!
Al die hun kemel verliezen,
lopen van 't gras naar de biezen!
en kemeltje kwijt,
is kwijt voor altijd!’ -

Zoo klonk dit liedje - een liedje uit de woestijn...

En toen vader dit liedje gezongen had, héél stillekes, toen deed hij opeens iet dat hij nog nooit had gedaan, en nooit meer doen zou, en dat hij niet gaarne deed, en toch deed: hij stierf.

En toen nu de zonen hun vader wilden begraven en het lijk opnamen van den bussel stroo, vonden zij onder het hoofd een papier gevouwen, en op dit papier stond geschreven met een potlood, een potlood uit de woestijn: ‘Dit is mijn testament; en het mag maar opengevouwen op den 10ⁿ dag na mijn begrafenis.’ - En Atsjie stak het testament vast tegen de tent, en ze begroeven hun vader naast zijn eigen vader en zijn grootvader, op 't kerkhof, een kerkhof in de woestijn.

En toen ze van de uitvaart terug thuis kwamen, bekeek witte Atsjie zijn witten Kif, en hij peinsde zoo: ‘ne Goeie kemel is 't, want zijn vier pooten staan hem onder 't lijf.’ -

En zwarte Atsja bekeek zijn zwarten kemel Kaf, en hij peinsde zoo: ‘ne Goeie kemel is 't, want zijn kop staat van voren.’ -

En manke Atsjoe bekeek zijn manken kemel Koef,

en hij peinsde zoo: 'ne Goeie kemel is 't, want zijn staart staat van achter.' -

En elk van de drie nu ging op 'ne steen zitten, honderd stappen van malkander; en daar zoo, met het hoofd in de handen, zaten ze na te peinzen op wat manier elk zijn kemel bewaren zou - en na wat peinzens kwamen ze saam, en Atsjie stak, zooals een geleerde, 'ne vinger op zijn voorhoofd, en hij zei:

- 'Ik weet het. Moet witte Kif bij mij blijven, dan blijft hij toch; moet witte Kif bij mij niet blijven, dan blijft hij toch niet'... En hij liet witten Kif los en wild loopen, zooals het witten Kif zelf geliefde... en drie dagen lang bleef witte Kif in de buurt van de tent; maar den nacht daarop, terwijl de drie broers en Kaf en Koef sliepen, en de maan heel laag hing, zag witte Kif in de maan het manneke met zijn mutsaard op den schouder; en witte Kif meende dat die mutsaard 'ne wrong hooi was, en in zijn kemelsmaag hoorde hij een stem: 'Pak dat hooi! pak dat hooi!' - en witte Kif liep naar 't hooi; dat is: naar de maan; dat is: verloren; want wie in de woestijn naar de maan loopt, die loopt verloren!

En in den morgen, ja! wat kon witte Atsjie die zijn witten Kif kwijt was, anders doen dan stillekes zingen met snotsnikkende stem:

- 'Hoedt kemel kemel kemeltje-lief
voor manneke-maan en duivel en dief!

Al die hun kemel verliezen,
 lopen van 't gras naar de biezen!
 en kemeltje kwijt,
 is kwijt voor altijd!' -

En zwarte Atsja had het anders berekend; en hij zei, met zijn handen over zijn borst gekruist: 'Ik zal zwarten Kaf aan O.L. Heer toevertrouwen en dan los en wild laten lopen zooals het zwarten Kaf zelf gelieft.' - En hij deed zoo, en vertrouwde Kaf aan O.L. Heer toe en liet hem lopen los en wild. En zes dagen lang liep zwarte Kaf in de buurt van de tent; en den nacht daarop, terwijl de broers en Koef sliepen, kwam een dief daarlangs, die van zin was zes zakjes zeep te gaan koopen verder-op in de woestijn, en hij dacht juist, toen hij zwarten Kaf daar wandelen zag, dat een kemel hem zóó te pas zou komen om de zakjes zeep te dragen, en hij maakte zijn gordel los, knoopte hem onder den nek van zwarten Kaf - en zwarte Kaf ging mee om zeep; dat is: verloren; want wie in de woestijn om zeep gaat, die is verloren.

En in den morgen, ja! wat kon zwarte Atsja, die zijn zwarten Kaf kwijt was, anders doen dan stillekes zingen met snotsnikkende stem:

- 'Hoedt kemel kemel kemeltje-lief
 voor manneke-maan en duivel en dief!
 Al die hun kemel verliezen,
 lopen van 't gras naar de biezen!
 en kemeltje kwijt,
 is kwijt voor altijd!' -

En manke Atsjoe had het nog anders berekend; en hij zei, met zijn oogen omhoog: 'Ik zal manken Koef aan O.L. Heer toevertrouwen, en in de tent houden, met 'ne poot aan 'ne paal gebonden'... En hij deed zoo, en sloeg 'ne paal diep in den grond binnen de tent, en bond manken Koef aan den paal met een sterke koord en beval hem aan O.L.H.'...

En negen dagen en negen nachten stond manke Koef alzo met zijn poot aan den paal gebonden; en den nacht daarop, terwijl de broers sliepen glinsterde de maan doorheen een spleet in de oogen van manken Koef, en Koef zag het manneke in de maan met zijn mutsaard op de schouders, en Koef ook meende dat het 'ne wrong hooi was - wou er naar toe en trok en trok aan zijn pootje en aan zijn paaltje... maar 't kwam niet los - en plots was de maan voorbij...

En pas daarop keek een dief door de spleet, - een dief, die verder-op in de woestijn zes zakjes zeep koopen ging, en die meende dat die kemel, daar, hem zóó te pas zou komen om de zakjes zeep te dragen, - en de dief stak een arm door de spleet en greep manken Koef bij zijn oor vast - en trok! en trok! en trok! - en manke Koef wou gaarne genoeg mee, - en trok! en trok! en trok! aan zijn paaltje en aan zijn pootje... maar 't kwam niet los... en de dief liet toen zelf los en vloekte 'ne vloek, 'ne vloek uit de woestijn; - en moest alleen om zeep.

En pas daarop keek de duivel zelf door de spleet

van de tent en wilde met zijn vurige oogen manken Koef betooveren; maar Koef spuwde een pak speeksel, - speeksel uit de woestijn... en kemels kùnnen speeken! den duivel vlak in zijn oogen dat de twee vuurtjes uit vlogen en de duivel weg!

En in den morgen, ja! wat kon manke Atsjoe die zijn manken Koef niet kwijt was, al anders doen dan blij en luide zingen:

- 'Hoedt kemel kemel kemeltje-lief
voor manneke-maan en duivel en dief!
Al die hun kemel verliezen,
loopen van 't gras naar de biezen!
en kemeltje kwijt,
is kwijt voor altijd!' -

En manke Atsjoe zong het liedje tweemaal, omdat er in de woestijn een spreekwoord is, dat zegt: 'Wie zijn kemel negen dagen lang bewaart, bewaart hem tot 't einde van zijn leven'... Van wiens leven, dat zegt het spreekwoord niet; maar het is een spreekwoord - uit de woestijn...

En nu waren de negen dagen voorbij sinds de begrafenis van den vader, en Atsjie nam het testament van den tentekant, zat met zijn broers Atsja en Atsjoe in een driehoekske in de tent neer met Koef erbij, en vouwde 't papiertje open... En hij las:

- 'Zooals ik mijn eigen ras ken, zit het hem aldus: Witte Atsjie zijn witte kemel Kif is naar de maan!
Natuurlijk!

Zwarte Atsja zijn zwarte kemel Kaf is om zeep!
Van eigen!
Manke Atsjoe zijn manke kemel Koef is behouden!...
Dat's pront!
Bedenkt nu dit: K is H.' -

En dat testament kwam heel en gansch uit het potteke wijsheid - wijsheid uit de woestijn, - dat in het hoofd van vader zat, toen hij nog leefde...

En dat testament begrepen de drie broers opperbest, vooral Atsjie en Atsja... Alleen 't allerleste, - dat begrepen ze niet: K is H. En ze vroegen mekaar af: 'Wat mag dit wel beteekenen?' - Tot Atsjoe opeens voorstelde, dat ze saam naar den ouden eremijt zouden gaan, die veel verder-op in de woestijn woonde - en die naar den praat van de straat zoo wijs was als de woestijn droog en de hemel hoog. En wat die man niet wist, dat was de moeite niet waard om te weten.

Zoo gezegd, zoo gedaan. En Atsjoe stelde voor manken Koef mee te nemen; maar zijn twee broers lachten ermee: 'Wat! met 'ne manken kemel door de woestijn!' - Maar Atsjoe zei:

- 'Beter 'ne manke kemel dan geen kemel; en met 'ne manken kemel geraakt ge verder dan zonder kemel.' - Wat waar is, vooral in de woestijn.

En zoo reden ze dan naar den ouden eremijt - en elk op zijn beurt mocht een poozeke rijden op manken Atsjoe...

En drie dagen en drie nachten later kwamen ze bij de tent van den eremijt... En ze zagen seffens dat deze eremijt zoo oud was dat de schimmel erop lag, - en zoo geleerd, dat hij een grooten bril droeg en er over heen keek... En toen Atsjie wilde spreken en 't geval uitleggen zei de eremijt:

- 'Zwijgt alle drie! 'k Weet er alles van...

'Witte Atsjie, uw kemel Kif is naar de maan...

Natuurlijk!...

'want 'ne kemel moogt ge niet laten los en wild loopen...

Zwarte Atsja, uw zwarte kemel Kaf is om zeep...

Van eigen!...

want 'ne kemel moogt ge niet aan God toevertrouwen, en hem daarna maar laten loopen los en wild...

'Manke Atsjoe, uw manke kemel Koef is behouden... Dat's pront!... want 'ne kemel behoudt ge als gij hem aan O.L. Heer toevertrouwt en zelf dan ook uw best doet om den kemel te behouden...

En gaat nu weer naar huis!... En een almoes kan ik u niet geven, maar *wel* een goeien raad: O.L. Heer kan alles, maar Hij doet het niet gaarne alleen... vaartwel.' -

En de eremijt keerde zich om, of de zaak geklonken was en af, - maar toen vroeg manke Atsjoe en toonde het testament:

- 'En goede eremijt, wat beteekent dit hier: K is H?'

- 'O!' glimlachte de wijze man, 'weet ge dat niet?... Luistert!...'

En met zoo een oude, zware stem, die zoo schoon klinkt, vooral in de woestijn, zong hij:

- 'Hoedt hemel hemel hemeltje-lief
voor manneke-maan en duivel en dief!
Al die hun hemel verliezen,
loopen van 't gras naar de biezen!
en is hemeltje kwijt
't is kwijt voor altijd!' -

En toen gingen ze naar huis terug, - en elk mocht een poozeke rijden op manken Atsjoe... En van toen af voelde ieder van de drie, dat ze elk in hun hoofd wat hadden meegekregen uit dat potteke wijsheid, - wijsheid uit de woestijn, - dat in het hoofd van vader zat, toen hij nog leefde...

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Jan, die naar moeders raad niet luisterde

Jan woonde in de hei, met zijn moederke alleen, in een schamele hut. En rijk waren ze niet, want ze aten zwart brood, en moederke had maar één mutske voor de mode, en Jan had maar 'n houten fluitje voor zijn plezier; en samen hadden ze een magere geit op stal, en een ros kieken op den roest.

En toch, een schoon leven, en een blij leven was het wel! Zoo frisch in den zomer lachte hun hutteke, en zoo warm was 't in den winter; en elken Zaterdag

lei het kieken een ei, - als 't lukte. En moeders mutske bloeide zoo blij als een bloemeke, en Jans fluitje schuifelde als 'ne meimerel. En als 't kermis was, bakte moederke twee pannekoeken, één voor Jan en één voor haar eigen zelf. En als ge dan weet dat ze mekander nog bezaten, wat konden ze al meer wenschen?

Maar Jan kende zijn geluk niet, hij droomde maar van eten en drinken en geld op zak. En als moederke hem soms een lesje las en zei:

- 'Och Jan! Luister toch naar goeien raad en blijf thuis; ge kent uw geluk niet!' - dan bromde Jan: 'En gij, - gij kent de wereld niet!'

Hij kende de wereld, hij! - want hij had 'ns in een almanak gelezen van verre en vreemde landen; en 't een land hiet Lekkerbietegapia, en 't ander Nikskedoeneslapia, en 't derde Goudenzilverrapia. En dat speelde hem in zijn hersens, en op 'ne keer zei Jan:

- 'Ik trek eruit!'

- 'Trekt gij eruit?' riep moederke, en 't mensch kreeg 'n verschot in 't hart. 'En waar naartoe, alstublieft?' -

- 'Naar de wereld' zei Jan, 'k wil de wereld zien!' -

- 'Hemelsche Deugd!' gilte moederke, 'Jan, luister toch naar mijn raad, en blijf bij moeder!' -

Maar niks te doen, kindekes, niks te doen!... Jan trok zijn marktschoenen aan, nam zijn eikenstok uit

den hoek, stak 'n zwart brood in zijn rooden zakdoek - en:

- 'Adju, moeder!' zei Jan, 'Adju!'

En moederke schreide tranen, en 't kieken snikte: Kok-kok-kok, en de geit blaatte: Mêêêê!...

Maar Jan, zooals ze zeggen, liet het aan zijn hart niet komen - en stak af.

Maar zoo seffens liep moederke bij 't kapelleke in 't bosch een rozenhoedje bidden ter eere van de Drie Koningen om twee dingen: ten eerste dat ze Jan goed zouden bewaren en bewaken op de baan; en ten tweede, dat ze aan Jan 'ns een goeie les zouden leeren.

En Jan trok maar door, en hij zwierde zijn wandelstok van plezier, en hij zong:

- 'Verre van hier daar ligt er een land,
 Juist een landeke naar mijnen tand!
 Lekkergietegapia!
 Nikskedoeslapia!
 Goudenzilverrapia!
 Lui en lekker en plezant;
 dat's me vaderland!' -

En na drie; dagen kwam hij aan den oever van een breed water, en aan den overkant zag hij een schouw oprijzen, waar de rook uit omhoog krolde met 'ne geur om bij te smelten van de lekkerigheid.

- 'Dat's Lekkergietegapia!' - dacht Jan en hij deed: zóó met zijn neus, om te rieken. 'Kon ik er nu maar over!' -

't Woord was nog niet koud van zijn lippen, of daar stond naast hem een schoone heer, een bisschop, met een witten mantel aan en een zilveren mijter op. Jan verschoot dat hij gaapte.

- 'Dag vriend Johannes' zei de bisschop; 'ik ben Sint-Melchior, een van de Drie Koningen. En gij wilt over dat water?' -

- 'Ja, Sint-Melchior' zei Jan gerustgesteld; 'maar 'k en heb geen schipke.' -

- 'Ik zal u laten kiezen tusschen een schipke en een raadsel' zei de Heilige. 'En hier is 't raadsel: Daar is iets dat iedereen van doen heeft, dat iedereen geeft, en dat niemand wil aannemen. Wat is dat?'

Jan peinsde een stondeke na en vond het niet, en zei: 'Geef maar een schipke.'

- 'Daar dan!' zei Sint-Melchior een beetje boos, en stampte met zijn schoon schoentje tegen een houten potje dat daar te slijten lag... en ziet, kindekes, 't potje was vertooverd in een kuip met een vaantje als zeil.

En Jan sprong in de kuip - en vaarde over 't water naar het land van Lekkergetegapia.

En thuis bakte moederke twee pannekoeken, één voor zichzelf, en één voor Jan, als hij kasueel thuis kwam... Maar Jan kwam niet thuis en moederke gaf den koek aan een oud bedelvrouwke.

En Jan vaarde, vaarde, vaarde. En met zijn sterken adem zat hij in 't zeil te blazen, te blazen, te blazen om vooruit.

Tot er plots een allemachtig groote visch zijn kop uit het water opstak en zei:

- 'Dag kuip!' - en stiet met zijn snuit tegen de kuip.

Jan wilde bang en beleefd zeggen: 'Dag visch' - maar de kuip lag al 't onderste boven en Jan in 't water: 'MOEDER!!'

En Jan plonste en plonste en spuwde water... Maar opeens weer kwam Sint-Melchior over 't water aangezweefd en riep:

- 'Johannes, grijp mijn staf vast!' -

Jan greep vast - en hij had wel 'ne gloeiigen stoof haak vastgegrepen... En vooraleer hij het zelf wist, want zóó bezig was hij met te hoesten en te kuchen en zoutwater te spuwen, stond hij op den oever... op Lekkergetegapia!

En wat zag hij daar?... Een ouwen eremijt met een paternoster in zijn handen en een tamme ekster op zijn schouder. En Jan zei:

- 'Ik heb hier keukenrook gezien en vet geroken.' -

- 'Dat was de rook van mijn gebeden en de geur van mijn deugden' - antwoordde de eremijt.

- 'Ben ik hier dan niet in Lekkergetegapia?' vroeg Jan.

- 'Lekkergetegapia?... ' zei de eremijt nadenkend. 'Ik ken dat land niet.' - En de ekster schaterde van 't lachen!

Jan keek rond, omhoog, langs alle kanten - en zag in de verte een berg liggen; en als hij nauwer toekeek, zag hij boven op den top van den berg groote fijne pluimkes, en witte dons en blauwe zijde, en alle zachte dingen, waar 'ne mensch op slaapt als 'ne prins; en zei Jan:

- 'Dat's Nikskedoeneslapia!... Als ik daar maar 'ns kon geraken!' -

't Woord was nog niet koud van zijn lippen, of daar stond naast hem een schoone heer, een bisschop, met een zilveren mantel aan en een gouden mijter op. Jan verschoot dat hij gaapte.

- 'Dag vriend Johannes' zei de bisschop; 'ik ben Sint-Gaspard, een van de Drie Koningen. En gij wilt boven op dien berg?' -

- 'Ja, Sint-Gaspard' zei Jan beleefd; 'maar 'k heb geen vleugels.' -

- 'Ik zal u laten kiezen tusschen een paar vleugels en een raadsel' - zei de Heilige. 'En hier is 't raadsel: Daar is iets dat iedereen van doen heeft, dat iedereen geeft, en dat niemand wil aannemen. Wat is dat?' -

Jan peinsde een stondeke na en vond het niet, en zei: 'Geef me maar een paar vleugels.' -

Sint-Gaspard pinkte een oogje tegen den eremijt, streekte de ekster - en ziet! kindekes, de ekster stond vertooverd in een arend met vleugels zóó breed.

- 'Kruip er op' - beval de Heilige.

En Jan kroop er schrijlings op; en de arend sloeg zijn vleugels open, en vloog omhoog den berg op van Nikskedoeneslapia.

En thuis bakte moederke twee pannekoeken, één voor zichzelf, en één voor Jan, als hij kasueel thuis kwam... maar Jan kwam niet thuis, en moederke gaf den koek weg aan een oud bedelvrouwke.

En Jan vloog, vloog, vloog. En met zijn hielen als met sporen zat hij maar tegen den arend te stampen, te stampen, te stampen om vooruit.

Tot er plots een allemachtige groote arend bijkwam en riep:

- 'Dag man te paard!' - en met zijn sterken bek greep hij Jan bij zijn kraag, hief hem uit het zadel op, liet hem los!...

- 'MOEDER!!' -

En Jan ging me 'ne gang van rappigheid... Maar opeens kwam Sint-Gaspard door de lucht gezweefd en riep:

- 'Johannes, grijp mijn stok vast!' -

Jan greep vast - en hij had wel een razende slang vastgegrepen... En vooraleer hij het zelf wist, want zoo bezig was Jan met te tuimelen en te tuimelen, stond hij op den bergtop... op Nikskedoeneslapia!' -

En wat zag hij daar?... Een ouwe tooverheks met op haar armen een zwarten kater.

- 'Wat moet ge hebben?' - beet hem de tooverheks met haar lange tanden toe.

- 'Ben ik hier op Nikskedoeneslapia?' vroeg Jan een beetje bang.

- 'Wat!' riep de tooverheks, 'Nikskedoeneslapia? Een tooverheks en 'ne zwarte kater slapen nooit!' - En de kater blies en brieschte lijk een fleschje spuitwater, - van koleire.

Jan keek rond, en omhoog, en zag plots hoog in den hemel een grooten gouden bol hangen, zoo maar hangen om te pakken.

- 'Dat's Goudenzilverrapia!' - zei Jan. 'Kon ik daar maar geraken!' -

't Woord was nog niet koud van zijn lippen, of daar stond naast hem een schoone heer, een bisschop, met een gouden mantel aan, en een diamanten mijter op. Jan verschoot dat hij gaapte.

- 'Dag vriend Johannes' zei de bisschop, 'ik ben Sint-Baltazar, een van de drie Koningen. En gij wilt daarboven op dien gouden bol?' -

- 'Ja, Sint-Baltazar' zei Jan beleefd, 'maar 'k en heb geen vliegmachien.' -

- 'Ik zal u een vliegmachien schenken', zei de Heilige, 'maar ook een raadsel; en dan moogt ge kiezen tusschen de twee: Daar is iets dat iedereen van doen heeft, dat iedereen geeft, en dat niemand wil aannemen. Wat is dat?' -

Jan peinsde een stondeke na, en zei: 'Geef me maar een vliegmachien.' -

Sint-Baltazar pinkte een oogje tot de tooverheks, streelde den kater - en ziet! kindekes, de kater stond

vertooverd in een vliegmachientje met vleugels en een stuurwielkje in een bakske. -

- 'Kruip in 't bakske' - beval de Heilige. Jan kroop in 't bakske, draaide 't stuurwielkje - en vloog... vloog... vloog omhoog naar Goudenzilverrapia.

En thuis bakte moederke twee pannekoeken, één voor zichzelf en één voor Jan, als hij kasueel thuis kwam... Maar Jan kwam niet thuis, en moederke gaf den koek weg aan een oud bedelvrouwke.

En Jan vloog, vloog, vloog. En met zijn handen op 't stuurwielkje zat hij maar te draaien, te draaien, te draaien om vooruit.

Tot er plots een allemachtig groot vliegmachien voorbij snorde, waaruit een stem riep:

- 'Dag man in een bakske!' - en 't bakske kreeg 'ne stoot en Jan zijn machientje tuimelde 't onderste boven en Jan eruit... en naar beneden!...

- 'MOEDER!!' -

En Jan ging me 'ne gang van rappigheid... Maar opeens kwam Sint-Baltazar aangezweefd door de lucht en riep:

- 'Johannes, grijp mijn staf vast!' -

Jan greep vast - en hij had wel een brieschenden leeuw vastgepakt... En vooraleer hij het zelf wist - want zoo bezig was hij met te slingeren dat hij bijna een knoop in zijn beenen slingerde - stond hij op den gouden bol... op Goudenzilverrapia! En wat zag hij daar? Een manneke amper een knie hoog,

dat met een bezemke bezig was den gouden bol te schuren.

- 'Is dat hier Goudenzilverrapia?' - vroeg Jan.

- 'Wat!' schaterde 't manneke, 'Goudenzilverrapia?... Ge zit in de maan!... En zie maar dat ge weg komt, of ik schar u bij uwen nek, en ik smijt u naar de starren!' -

Maar Jan was niet bang van zoo'n manemanneke, amper een knie hoog, en lachte luid... Maar 't manneke stond op, en stiet zijn bezem in Jan zijn gezicht... stillekes, en rap, stootje na stootje... en Jan, natuurlijk week achteruit, voetje voor voetje, - helaas! één voetje te ver - en over den boord heen van de maan sloeg Jan achterover en viel... viel... viel... hals over kop!... en hij hoorde dat duivelsche manemanneke schaterlachen van plezier... En Jan viel maar... en viel... en viel...

En thuis bakte moederke twee pannekoeken, één voor zichzelf, en één voor Jan, als hij kasueel thuis kwam...

En Jan valt bots het Kutteke kapot, en plat in de koekepan... Moederke verschoot, natuurlijk... herkende Jan, en riep: 'Krijg hem zoo maar thuis!' -

En Jan bleef een stondeke neerzitten in de pan, met een korten adem van 't blazen, en een mank been van 't vallen; en toen stond hij op, geel van de eieren, wit van de bloem, rood van de blijdschap, en pakte zijn moederke vast, en ze dansten saam, Jan

met zijn mank been en moederke met een rhumatiek been, 'ne flikker op de stukken van hun hutje - terwijl Jan zong, zot genoeg:

- 'Vlak bij hier, daar ligt er een land
 Juist een landeke naar mijnen tand,
 Brood- en pappegapia!
 Beddebakkeslapia!
 Mastebollerapia!
 Thuis bij moeder is 't plezant;
 dat's me' vaderland!' -

En toen ze moe gedanst waren, zei Jan:

- 'En nu, moederke, wil ik u een raadsel geven... Daar is iets dat iedereen van doen heeft, dat iedereen geeft, en dat niemand wil aannemen. Wat is dat?' -

En Jan, die sukkelaar! meende dat moeder zijn raadsel niet raden zou! Maar moederke lachte en zei:

- 'Jan, houd 'ns goed uw ooren open'... -

En Jan trok zijn twee ooren ver-uit als blaffetuurkes.

- 'Dat is: Goeie raad!' - zei Moederke.

- 't Is podoesj' waar!' - riep Jan, die 't nu wist wat iedereen van doen heeft, wat iedereen geeft, en wat niemand wil aannemen.

- 'En vooral' zei Moederken 'als die goeie raad van uw eigen Moeder komt.' -

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

De bedevaart naar Jeruzalem

Godfried van Boeljon hield in zijn tijd machtig veel van de Kempen en van de Kempenaars. Eerst en vooral, omdat ze 't verdienden; natuurlijk. Maar ook, omdat zijn vrouw uit de Kempen was, en omdat hij zelf als kind veelweg zijn vakantie doorbracht in de Kempen bij een ouwe tante; en dan ook nog omdat hij, groot geworden, elk jaar in de Kempen kwam jagen. En zoo zult ge er dan ook niet van verschieten, als ik u zeg dat Godfried van Boeljon, toen hij met zijn Kruisvaarders Jeruzalem had ingenomen,

aan al de menschen uit de Kempen, die Godfried hieten, weten liet dat ze 'ns naar Jeruzalem mochten komen, op bedevaart - op zijn kosten.

's Zondags daarop, in al de parochiekerken van de Kempen, lazen de pastoors het blijde nieuws af - en ze moesten het niet herhalen. Met half-Maart - stipt! - zouden de Godfrieds - groote Godfrieds en kleine Goddelfriedjes - gereed staan op den Mauwberg te Kasterlee; en met half-Maart stipt! - stonden ze gereed. Uitgezonderd Poppel met zijn twee Godfrieds en één Goddelfriedje; maar 't komiteit nam 't niet kwalijk dat Poppel pas 's anderdaags aankwam. Poppel ligt zóó verre buiten de baan; en als ge te Poppel uitschuift, ligt ge buiten de wereld. En daar stonden ze nu, allemaal met een hoedjen op en een blauw kieltjen aan, in 't geheel 999 Godfriedjes en Goddelfriedjes te zaam; zegge: negen-honderd-negen-en-negentig! Magerhal zond er twee, 'ne lange en 'ne magere; Grobbendonk zond er zes, terwijl Kasterlee, op zijn eigen eentjen alleen, er drie-en-dertig zond. Maar, dat's geweten: als 't om schoon te doen is, dan neemt Kasterlee, altijd het kroontje mee!... En dan mogen de andere parochies scheel en geel zien van jaloerschheid. Maar dat's nu Kasterlee! -

En nu, na een benedictie van Mr Pastoor, en vaarwel aan vrouw en kinderen en vrienden, trokken ze af, - nog al stipt. De schoolmeester van Pulderbosch, die gelukkig Godfried hiet en de landen

links en rechts zoo omtrent liggen wist, speelde gids en stapte vooruit met een kijkbuis. En de smid van Rethy, ook 'ne Godfried, kommandeerde. Die smid was altijd een boezemvriend geweest van Godfried van Boeljon; want toen deze nog klein was en op vakantie bij zijn tante, speelde hij, nl. Godfried van Boeljon, heelder dagen in de smisse; en als hij in later tijd op jacht trok, liet hij er regelmatig zijn paard beslaan. En een Goddelfriedje van Grobbendonk trommelde tamboer om 't leger op stap te houden.

En zoodus dan ze stapten het af, elke parochie met een berdeke, waarop een strijdleus en waarboven een vaantje.

Herenthals voorop... Een stad!... en op zijn berdeke stond de leuze:

Herenthals is een arendsnest;
zij die er wonen, weten het best.

En Weelde:

Weld weld weld!
daar zaaien ze koren
en pikken ze geld!

En Wechelderzande:

Zand zand Wechelderzand!
't is toch ook een vaderland!

En Oolen:

Nog liever van Oolen
dan 'ne slag van 'ne molen!

En Magerhal:

Bid voor den pier van Magerhal,
dat hij lang nog leven zal!

En Gheel:

Liever van Gheel
dan van Veel!

En Veerle:

Liever van Veel
dan van Gheel!

En zoo voort en zoo voort!... En ook nog 't berdeke van een parochie waarvan ik den naam vergeten ben:

De goei zijn-der raar,
de besten zijn beter,
maar ze wegen nie' zwaar!

En lest van al, fier als een haantje, stapte Hoogstraten met op zijn berdeke:

Hoog in de glorie,
daar staat er een toren,
staat er een toren in elke straat!

En om het dus nu nog 'ns te zeggen, ze stapten het af, alle 999 in gelid en op stap; ieder parochiegroep achter zijn berdeke; en al stappende zongen ze 't staplied:

Ons hoedjen op een oor gekapt,
met een gouwen takje brem,

en stap-op-stap al-aan gestapt
 en rap dat paadjen afgetrapt
 recht naar Jeruzalem!
 Vooruit dus al wat Godfried heet! (bis)
     kou of heet,
     nat of droog,
     laag of hoog,
     woest of wei,
     hei of klei,
 wij stappen en trappen er dwars doorheen!
     want neen neen neen; (bis)
 als wij, zoo stappen er geen; (bis)
 negen-honderd negen-en-negentig (bis)
     is duizend - ja! - min één! (bis)

En als 't liedje zweeg, dan trommelde 't tamboerke, en 't liet 'ns hooren, ferm en fijn,
 dat het van Grobbendonk kwam:

    Grob-Grob-Grobbendonk,
 wij komen gezessen van Grobbendonk;
 wij stappen gezessen voor twelf!
     Grob-Grob-Grobbendonk,
 telt ze maar zelf; dat 's één plus elf!
 Wij komen gezessen van Grobbendonck;
 wij komen wij nie' van Darisdonk;
 wij komen vooral nie' van Arendonk;
 wij komen gezes, wij komen van Grob,
 wij komen gezessen van Grobbendonk;
     Dat 's één plus elf!
     telt ze maar zelf!
 wij stappen gezessen voor twelf! -

En al stappend op die trommelmarsch, hielden

ze netjes Kooi uit strooi. 't Ging eerst een tijdje langs de vaart voort, en 't ging dapper en snel.

- 'En 'k zou er niet van verschieten' zei de smid, 'dat we nog eer te Jeruzalem zullen zijn dan we denken.' -

- 'We zijn Postel al voorbij' - zei de schoolmeester.

En dag na dag nu stapten ze voort altijd maar dieper 't Oosten in, van de Kempen weg, nu al 'ns hun liedje zingend, dan al wat pratend, met er tusschendoor het tamboerke zijn getrommel. En driemaal daags hielden ze regelmatig halt, eens om te rusten en tweemaal om koffie te drinken; en 's zondags hielden ze zesmaal halt, waarvan tweemaal om te rusten.

En ze kwamen aldra in verre landen; en overal waar ze doortrokken, stonden de menschen in de deuren te kijken naar die vreemde mannen met hun hoedjes op en hun blauwe kieltjes aan en die maar stapten en zongen en stapten:

Met 'n blij-blauwe kieltjen aan
 en een gouwen takje brem,
 zie ze me stappen! zie ze me gaan!
 De lesten komen achteraan!
 recht naar Jeruzalem!
 Vooruit nu al wat Godfried heet!...

en zoo voort - en zoo voort!

En de schoolmeester had meer dan zijn handen

vol, om altijd maar te zeggen waar ze waren; en als er langs de baan iets schoons te zien viel, b.v. een berg, of een kerk, of een dikke boom of een groote koe, dan gingen ze open van bewondering en ze riepen:

- 'Ooo!' - ofwel; 'Aaa!' - En dan zei de smid:
- 'k Zou er niet van verschieten, dat de reis hun schrikkelijk meevalt!' -
- 'Vooruit maar' - zei de schoolmeester, fier alsof hij er overal thuis was als te

Pulderbosch...

En 't tamboerke gaf weeral katoen:

- Grob Grob Grobbendonk
- we komen gezessen van Grobbendonk,
- we stappen gezessen voor twelf! -

't Ging inderdaad goed, jawel. In de valleien, waar de weg plat lag, ging het zelfs zeer goed. Bergop, dat viel moeilijker... Bergen liggen nogal gierig in de Kempen, ziet ge. Maar ook, als 't berg-op moest was Kasterlee weeral voorop; en Heyst-op-den-Berg, - zegge: Heyst-op-den-Berg! met 'nen berg in hun naam! - wel, Heyst-op-den-Berg werd meer dan eens geklopt door Desschel, waar alles zoo plat ligt dat ge er kunt zien tot het eind der wereld.

En als ze dan berg-op taffelden, dan bleef soms de smid eventjes staan, om wat adem, - en zuchtte dan:

- ‘k Zou er niet van verschieten dat het aan den overkant gemakkelijker gaan zal.’ -
En zoo was het inderdaad...

- ‘Vooruit!’ - kommandeerde de schoolmeester. ‘Nu moeten we nog door de woestijn - en dan zijn we te Jeruzalem!’ -

Inderdaad daar lag de woestijn: zand! zand! zand! dordroog wild-woest zand al zoo erg als in de Kempenhei zelf! Maar daarin te trappen en te stappen en te marcheeren, dat nu juist was hun element. Hier waren ze weerom thuis. En 't ging vooruit doorheen het zand tot aan de knoezels, tot over de knoezels, tot aan de knieën; en het tamboerke trommelde van genot en heel 't leger zong het staplied, dat ze echter uit puur plezier een beetje veranderden, al was 't maar om een smeer te strijken op sommige parochies of op sommige namen... En ze zongen nu aldus:

Met 'n rooden zakdoek aan den hals
en een gouwen takje brem,
we wippen ons beenen als bij 'ne wals!
en 't eerste van al stapt Herenthals
recht naar Jeruzalem! -
Vooruit nu al wat Janssens heet...

en zoo voort - en zoo voort - en zoo voort!...

En 't klonk al zotter en zotter naar gelang ze naderbij Jerusalem geraakten... en 't werd al gekker en gekker sport; en op 't einde van elk strofeke, dansten

ze als bij 'ne zotte kermis; en wat ze van hun lieve liedekes dierven maken, dat was een doodzonde!...

En op 'ne schoonen morgen, toen ze, na de koffie, weer een eindje op weg waren, toen riep de schoolmeester opeens:

- 'Daar ligt Jeruzalem!' -

En inderdaad, doorheen den nevel zagen ze van verre zoo iets dat op een toren trok! - En nu was 't precies of ze allemaal versch van Gheel kwamen, zóó zot!... en ze zongen zoo blij en zoo luid als 'ne gek met een rommelpot:

Op zij! want wij kunnen de wereld baas!...

en *zjust* gelijk barons,

wij eten nie' anders meer dan kaas;

en spelen alleen nog troevenaas;

van vievan - vievan-ons!

vooruit wat Christiaensen heet;

Koud of heet,

Haveregort,

niks te kort:

boeggerdepap,

zoet en slap;

wie durft er trappen op mijn teen?

Geen één, één, één! (bis)

als wij, zoo stappen er geen! (bis)

en twintig man van Poederlee (bis)

is eentje - ja! - min twee! (bis)

Zóó diep waren ze gevallen! en dát was hun liedje geworden! en dát noemden ze geestig!... En het zoo

onschuldige, onnoozele trommelliedje kwam er al niet beter van af! - Want toen ze weer voorttrokken en toen het tamboerke opnieuw zijn trommelding trommelde, toen zongen ze mee, en ze stampten op de maat hun hielen kapot:

Flesch flesch geneverflesch!
 we proeven er geiren een stuk of zes!
 en staan er zes, wij zien er twelf;
 Flesch flesch geneverflesch!
 telt ze maar zelf, dat 's één plus elf.
 Wij hebben wel dorst voor heel de flesch;
 en hebben we soms geen geld op tesch,
 dan halen we 't geld maar bij de prinses;
 wij proeven er geiren een stuk of zes;
     dat 's één plus elf:
     telt ze maar zelf;
 Iedereentje drinkt voor twelf! -

En te peinzen dat die mensen naar Jeruzalem gingen!...

- 'Vooruit!' - zei de schoolmeester. 'We zijn er bijna!' -

- 'k Zou er niet van verschieten' zei de smid, 'dat Godfried van Boeljon al te wachten staat!' -

Inderdaad, op den muur, boven de stadspoort van Jeruzalem, stond Godfried van Boeljon uit te kijken, den kant op van waar ze komen moesten. En naast hem stond zijn almoezenier Pieter de Eremijt... En juist was Godfried aan Pieter aan 't vertellen van de Kempen en van de Kempenaars, hoe stil het land,

hoe vroom de menschen; en natuurlijk wilde hij niet liegen en zoo vertelde hij 't kwaad en 't goed; 't goed vooral toch, - toen plots hij, in 't verre plein, een stofwolk zag opstijgen en een liedje hoorde... een stapliedje, blij en vinnig van toon - en Godfried riep:

- 'Daar zijn ze!' -

En onder zijn ijzeren soldatenkleed popelde zijn hart van plezier... Maar opeens luisterde hij scherper toe, fronste zijn wenkbrauwen en keek zeer stuur, want hij hoorde klaar het gek refrein:

Vooruit wat Bastiaensen heet;
 koud of heet;
 Haveregort;
 niks te kort;
 boeggerdepap;
 zoet en slap;
 wie durft er trappen op mijn teen?
 Geen één, één, één! (bis)
 als wij, zoo stappen er geen (bis)
 en twintig man van Poederlee (bis)
 is eentje - ja! - min twee! (bis)

Godfried bekeek Pieter en vroeg:

- 'Wat is dàt nu voor een lied? Zijn ze zot?' -

- 'Zot' zei Pieter, 'of in de buurt van zot.' -

Maar de stofwolk, waarin de 999 Kempenaars stapten, kwam al dichterbij den stadsmuur genaderd; en uit de wolk, in den witten zonneschijn om-

hoog, rommelde tamboergetrommel op, saam met de stap woorden van... van een geneverlied!...

Kwak kwak kwakkerdekwak!
 ze schrijven genever, wij noemen hem kwak!
 wij pakken er geiren een stuk of twelf!
 Kwak kwak kwakkerdekwak!
 Telt ze maar zelf; dat 's één plus elf.
 Giet den kwak nie' in uw klak;
 smeert den kwak nie' aan uw frak;
 lappert hem rap in uw binnenzak!
 Baaske Boeljon, schenk ons 'ne kwak!
 schrijf hem maar bij op den allemanak!
     Eén plus elf!
     telt ze maar zelf!
 liever nog twintig dan twelf! -

- 'Is dat een bédevàart?' - vroeg Godfried van Boeljon die zijn oogen niet geloofde en twijfelde aan zijn ooren. En pas waren de bedevaarders tot vlak bij den stadsmuur gekomen, of hij riep, met een donder van een stem:

- 'Halt!' -

En zoo geweldig verschoten de 999 dat ze stil stonden, plots. En de stofwolk weggewaaid, zagen ze boven de stadspoort, op den muur Godfried van Boeljon, sterk en stuur, staande met zijn hand op zijn uitgetrokken reuzezwaard. En wel wilden ze roepen van 'leve dit' en 'leve dat', maar Godfried keek zoo kwaad dat ze liever zwegen; - en een stondeke nu was 't heel stil... En Pieter de Eremijt keek maar toe, met zijn handen in zijn breede mouwen.

Toen donderde Godfried los:

- 'Is d'at een bedevaart?... Komt ge zóó naar Jeruzalem?... En moet ge van 't uiteinde der wereld komen om het hier, op deze heilige plaats, zóó belachelijk af te geven?... En moet ge daarom Godfried heeten?... In plaats van te kruipen als boetelingen, ge stapstapt als kwaaijongens; in plaats van te bidden, ge buldert een zot-zot straatlied; in plaats van uzelf te versterven... sa sa sa!...ik riek er de koffie boven-uit!' -

En omdat de bedevaarders zoo zwart eruit zagen met het stof van de lange baan op hun gezicht, herkende Godfried ze niet persoonlijk, maar opeens las hij daar op een berdeke:

- 'Kasterlee
doet ook mee!' -

'Helaas,' zuchtte Godfried bedroefd, 'Kasterlee, het groene hout is er ook bij!... Kasterlee doet ook mee!' -

En nog bedroefder was hij, toen hij daar, op den eersten rang, den smid van Rethy herkende. Dien berkende hij nu juist omdat hij zwart was...

'En gij ook, vriend Godfried, mijn boezemvriend!' -

Dat viel hem te wreed op zijn hart; hij keerde zich naar Pieter den Eremijt toe en sprak:

- 'Eerwaarde Pater, preek gij hun een sermoentje, als 't u belieft, een sermoentje dat past... En

ik ga 'ns napeinzen wat ik hun te zeggen heb... Tot straks!' -

En hij verdween den muur af, de stad in.

Pater Pieter kwam nu vooruit tot op het randje van den muur, kuchte zijn keel 'ns klaar, sloeg een langzaam kruis en sprak:

- 'Beminde geloovigen, duurzame Kempenaars!

'Zoo dikwijls vertelde de edele Godfried van Boeljon mij, in de lange winteravonden, van de Kempen en van de Kempenaars. En wat wist hij me veel goeds en schoons ervan te vertellen! En honderde malen heeft hij mij het volgende gezegd: 'Alleen, is 'ne Kempenaar de beste mensch, de stilste mensch van de wereld, ja, wel een beetje triestig en melankoliek; getweeën, zijn ze redelijk en serieus; gedrieën, zijn ze... zijn ze... dikwijls zóó zot!...' Dat zei me Godfried; en vandaag heb ik van die woorden een duidelijk staaltje beleefd!... Wat hebt ge toch gedaan en begaan?... Gij zijt naar Jeruzalem gekomen niet op bedevaart, maar op een uitstapje! wat zeg ik? op een plezierreisje! Dat mag niet zijn. Ge moet op bedevaart gaan vroom en ernstig; dan pas zult gij heilig van de bedevaart weer naar huis keeren! Zoo omtrent zegt het ergens de H. Hieronymus. En dat 's waar! En dat 's waar in 't groote, b.v. een kommunie... Ga vroom en ernstig te kommunie; dan zult ge heilig van de kommunie naar huis gaan. En dat 's waar ook in 't kleine: Zeg b.v. vroom en ernstig een schietgebeêke,

en dan eerst zult ge de heilige kracht gevoelen die in een schietgebeêke zit! Laten wij dan trachten, beminde broeders, voortaan al de heilige dingen heilig te doen, - sancta sancte!... en op bedevaart gaan met de beste en zuiverste gevoelens om van de bedevaart nog met betere gevoelens en met een heilig hart en een heilige ziel naar huis te gaan. Amen.' -

Juist was het sermoentje over, - en hier hebt ge 't natuurlijk maar in 't héél kort, - toen Godfried van Boeljon weer op den muur verscheen en sprak, - en wat hij zei, dat was geen sermoentje...

- 'Kempenaars, naar Jeruzalem op bedevaart te komen, zooals gij dit gedaan hebt, dat moet uitgeboet!... Luistert dus: Gij gaat nu direkt terug naar de Kempen; en, als 't u belieft een beetje stiller, en een beetje serieuzer en een beetje vromer dan ge gekomen zijt!... En onderwege zult ge leven op brood en water alleen!... En dan komt ge toekomend jaar terug op echte bedevaart!...

Eerwaarde Pater, geef hun uw benedictie!' -

Pieter de Eremijt sloeg een groot kruis over de bedevaarders.

- 'Rechtsom! Keert!' -

Ze keerden rechtsom, met berdekes en al...

- 'Vooruit nu!... Naar de Kempen terug!' -

En ze stapten vooruit, - terug naar de Kempen...

En toen ze aan den horizont in een stofwolk verdwenen, zei Godfried met een glimlach:

- 'Goei volk genoeg!... en 't beste zelfs dat leeft... maar ze kunnen soms zóó zot zijn.'

-

En uit de verre verte hoorde hij den galm van een statig, langzaam, vroom lied...
Gezongen op de even statige, langzame, vrome maat van een trommel.

En sedertdien is er geen volk dat beter en vromer op bedevaart gaat dan 't volk uit
de Kempen, - al voegen ze dan tegenwoordig ook weer een beetje koffie bij 't
boetebrood en 't boetewater...'

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Het starreke van Bethlehem

Rond den tijd toen Ons-Heere Jesus-Christus moest geboren worden, woonden in 't verre Oosten drie Koningen, Baltazar, Gaspard en Melchior. In hun eigen taal hieten ze Baltazar, Gassapar en Melkiar, wat schooner klonk en soms beter te pas kwam in de liedjes onder 't volk. En elk van de drie regeerde in zijn eigen land. En 't waren drie brave wijze Koningen, hoewel elk van hen toch zijn 'klein gebrekje' had, - een groot gebrek.

Alzoo, Koning Baltazar hield nog al van zijn lieve luie rust, en nog al van slapen, en nog al van eten,

en nog al van drinken. En als hem iemand vroeg: 'Maar Majesteit, wat houdt ge toch zóó van uw lieve luie rust?' - dan zei Koning Baltazar: 'Zwijg! want daar is niets aan te doen. Dat's mijn gebrek en 't zit in de familie en 'k wil het zoo.' - En dat gezeid at hij nog een taartje, proefde nog een glaasje en zei: 'Nu kruip ik in mijn pluimen beddeke.' - En hij woonde in een paleis met vier groote zalen: een keukenzaal, een eetzaal, een slaapzaal en een zitzaal.

En in den stal lag een kemel, 'ne goeie ouwe trouwe kemel.

En item zoo, Koning Gassapar hield nog al van ruzie en van oorlog en van macht. En als hem iemand vroeg: 'Maar Majesteit, wat houdt ge toch zóó van ruzie en oorlog? en kunt ge de geburen niet met vrede laten?' - dan zei Koning Gassapar: 'Zwijg! daar is niets aan te doen. Dat's mijn gebrek en 't zit in de familie en 'k wil het zoo.' - En dat gezeid, greep hij zijn zwaard van den muur, draaide zijn snor op twee puntjes en zei: 'Ik trek mijn ijzeren kolder aan voor den oorlog.' - En hij woonde in een paleis met vier zalen: een magazijn vol poeier; een arsenaal vol pieken; een zolder vol uniformen; een kelder vol geweren.

En in den stal lag een kemel, 'ne goeie ouwe trouwe kemel.

En item zoo, Koning Melkiar hield nog al van boeken en geleerdheid en veelweterij. En als hem

iemand vroeg: ‘Maar Majesteit, wat houdt ge toch zóó van boeken en veelweterij?’ - dan zei Koning Melkiar: ‘Zwijg daar is niet aan te doen. Dat's mijn gebrek en 't zit in de familie en ik wil het zoo.’ - En dat gezeid, smeed hij den stoel omver waarop hij zat en zei: ‘Reik me mijn japonneke, 'k ga lezen.’ - En hij woonde in een paleis met vier groote zalen: een zaal met boeken over al wat ooit gebeurd was; een zaal met boeken over al wat nooit gebeurd was; een zaal met boeken over al wat nooit kon gebeuren; een zaal met boeken over al wat ooit wel zou kunnen gebeuren. Alleen de Heilige Boeken, die had hij niet.

En in den stal lag een kemel, 'n goeie ouwe trouwe kemel.

En op elk van de drie paleizen, 't paleis van koning Baltazar, 't paleis van koning Gassapar, 't paleis van koning Melkiar, stond een spitsig torentje met boven-op een haantje en op den zijkant een vensterken als kijk-uit. En in elk torentje zat elken nacht een sterrekijker uit te loeren naar de starren. En elk van hen had een zienbuis om ver te kijken, en een bazuint je.

Die drie sterrekijkers waren zoo oud dat hun gezicht er uit zag als schors van ouwe boomen en dat hun hoofd stond volgegroeid met mos. En ze waren ruim zoo geleerd als ze oud waren. De oude Profeten kenden zij op hun slimste duimke, en ze wisten dat eens een wonderbare starre zou oprijzen, een star

die nergens in de boeken opgeteekend stond, tenzij in de Heilige Boeken; maar niet in de zóó vele boeken van koning Melkiar. En ze wisten ook, uit een ouwe profecije, dat, als die wonderbare Star verschijnen zou, de drie Koningen mee moesten alwaar ze naartoe geleiden zou. Ook elke nieuwe maan kwamen de drie sterrekijkers saam op kongres, en dan spraken ze en spraken ze over de starren die hun zoo lief waren, maar vooral over die wonderbare star, die ze op voorhand reeds de Koningsstarre noemden, en waarachter ze nu reeds sedert zoo lange jaren op kijk-uit zaten in de torentjes. Dat die starre komen zou, daaraan twijfelden ze geen zier; de Profeten hadden het voorspeld. Toch waren ze soms moedeloos en ze kloegen, de eerste:

- ‘Kwestie of Koning Baltazar de Koningsstar zal willen volgen!... Hij is zóó lui!’

-

En de tweede:

- ‘Kwestie of Koning Gassapar de Koningsstar zal willen volgen!... Hij trekt zoo gaarne naar den oorlog!’ -

En de derde:

- ‘Kwestie of Koning Melkiar de Koningsstar zal willen volgen!... Hij zit liever in zijn boeken!’ -

En ze leien hun gerimpelde, oudbemoste hoofden tegen elkaar en ze zuchtten:

- ‘Wij zullen ons best doen; en de rest zullen wij overlaten aan de wonderbare Koningsstar!’ -

En op een nacht nu, een blauwen stillen nacht, zaten de drie sterrekijkers weer op kijk-uit naar de starren, elk op zijn torentje, en elk met zijn zienbuis en zijn bazuintje. En plots - en elk van de drie zag het op 't eigenzlfste oogenblik, - plots daar schemerde tusschen de starren een lichtje... daar pinkte, een vonkje vuur... daar straalde een starre! een nieuw, ongekend wonderbaar Starretje, de Koningsstar! - En een stondeke zaten de sterrekijkers stil en stom, verbaasd om de Schoonheid van dit Starretje, niet groot, maar zoo zuiver-pinkend en zoo vriendelijk-gloeiend, of Moeder Mane het liefste van al haar starrekinderen had uitgekozen, gewasschen in een sneeuw wit wolkje en gepoeierd met goud...

Toen klonken de drie bazuintjes door den nacht over de landen; de menschen liepen toe, riepen naar omhoog:

Verrekijker,
Sterrekijker,
Zit ge daar op wacht?
Ziet ge iets in den nacht?
Geef geluid,
steek 't bazuintjen uit!

En de sterrekijker van Koning Baltazar blies op zijn bazuintje, blij en luid:

Koning koning Baltazar,
hoog in den hemel blinkt de Star,
Koningsstar geheeten,
Star van de ouw Profeten!

Boodschap uit den hemel,
 boodschap die beduidt:
 Rap uw pluimen beddeken uit!
 spring op uwen kemel!

En de sterrekijker van Koning Gassapar blies op zijn bazuintje, blij en luid:

Koning koning Gassapar,
 hoog in den hemel blinkt de Star,
 Koningsstar geheeten,
 Star van de ouw Profeten!
 Boodschap uit den hemel,
 boodschap die beduidt:
 Schiet uw stalen kolderken uit!
 spring op uwen kemel!

En de sterrekijker van Koning Melkiar blies op zijn bazuintje, blij en luid:

Koning koning Melkiar,
 hoog in den hemel blinkt de Star,
 Koningsstar geheeten,
 Star van de ouw Profeten!
 Boodschap uit den hemel,
 boodschap die beduidt:
 Schiet uw leesjaponneken uit!
 Spring op uwen kemel!

En in 't kort gezeid nu, na een handendraai en een hanegekraai, zaten de; drie
 Koningen elk reisvaardig op zijn kemel en kwamen zooals vroeger afgesproken saam
 op den driesprong van de Groote

baan... En nu, na vaarwel aan hun volk, doorheen den nacht en de woestijn, zette de kleine karavaan in gang - en volgde 't Koningsstarretje, dat alleen bewegend tusschen de duizend stilstaande starren, langs het blauwe uitspansel langzaam-aan naar het Westen heenschoof. En de Koningen, hooggezeten op hun kalme kemels, waren ontroerd in de ziel, en daar ruischte zucht noch gerucht tenzij het dof getaptap van de kemelpooten op het droge zand. En zoo ging het den ganschen nacht door. En het Starreke daarboven weerde zich dapper, lichtend en gloeiend al maar door naar 't Westen op. En toen de dageraad kwam, verbleekten al de andere starren; en toen de zon oprees, en, vóór de karavaan uit, lange schaduwen wierp van Koningen en kemels, bleef het Koningsstarretje op zijn post, lichtend en gloeiend.

En de kemels met hun hoogen kop op hun langen gebogen hals, stapten tappetap eengalig en onvermoeibaar voort! voort! voort!...

Maar bij den derden avond begon de lange loome baan Koning Baltazar te vervelen, en hij zei:

- 'Als we morgen niet zijn waar we moeten zijn, dan rijd ik naar huis, naar mijn pluimen beddeke!' -

- 'Ssst! suisde Koning Gassapar bang opeens. Kijk 'ns naar de Koningsstar!... Ze wordt zóó bleek!' - En Koning Melkiar zei:

- 'Dat is omdat Broeder Baltazar geen vertrouwen heeft in de Koningstar.' -

En nu werd Koning Baltazar bang - en gedrieën zongen ze 't lied van 'de Karavaan en de Starren':

Zie de stille starren staan,
 veilig stapt de karavaan...
 langs de lange loome baan!
 Stap, mijn kemel, stap al aan
 tappetap!
 stap al - stap al - stap al aan,
 stap met stil vertrouwen!

En daarboven gloeide 't Koningsstarretje opnieuw als een vonk - en voort! voort!
 voort!

Maar bij den zesden avond begon de diepe donkere baan Koning Gassapar te vervelen, en hij zei:

- 'Als we morgen niet zijn waar we moeten zijn, dan rijd ik naar huis, naar mijn wapen-arsenaal!' -

- 'Ssst! suisde Koning Melkiar bang opeens. Kijk 'ns naar de Koningsstar!... Ze wordt zóó bleek!' - En Koning Baltazar zei:

- 'Dat is omdat Broeder Gassapar geen vertrouwen heeft in de Koningsstar.' -

En nu werd Koning Gassapar bang - en gedrieën zongen ze 't lied van 'de Karavaan en de Starren':

Zie de diepe starren staan,
 veilig stapt de karavaan...
 langs de diepe donkere baan!
 Stap, mijn kemel, stap al aan
 tappetap!
 stap al - stap al - stap al aan,
 stap met diep vertrouwen!

En daarboven gloeide 't Koningsstarretje opnieuw als een versche vonk - en voort! voort! voort!

Maar bij den negenden avond begon de wilde woeste baan Koning Melkiar te vervelen, en hij zei:

- 'Als we morgen niet zijn waar we moeten zijn, dan rijd ik naar huis naar mijn boekerijen!' -

- 'Ssst! suisde Koning Baltazar bang opeens. Kijk 'ns naar de Koningsstar! Ze wordt zóó bleek!' -

En Koning Gassapar zei:

- 'Dat is omdat Broeder Melkiar geen vertrouwen heeft in de Koningsstar!' -

En nu werd Koning Melkiar bang - en gedrieën zongen ze 't lied van 'de Karavaan en de Starren':

Zie de diepe starren staan,
 veilig stapt de karavaan...
 langs de wilde woeste baan!
 Stap, mijn kemel, stap al aan
 tappetap!
 stap al - stap al - stap al aan,
 stap met vast vertrouwen!

Daarboven gloeide 't Starreke zóó dat het den blauwen hemel verlichtte en dat de karavaan vol moed nu weer voorttrok op het getaptap van de kemels. Plots 't was het uur van middernacht:

- 'Ze straalt zoo!' - zei Koning Baltazar.

- 'Ze daalt!' - zei Koning Gassapar.

- 'Nu hangt ze stil!' - zei Koning Melkiar.

- 'Als een staartstar!' - zei Koning Baltazar.

'Boven dat stalleke daar!' - zei Koning Gassapar.

- 'Komt!' - zei Koning Melkiar.

En de drie Koningen, vol bewondering en nieuwsgierigheid, joegen hun kemels op een draf voort naar het stalleke - en 't was het stalleke van Bethlehem.

De drie Koningen, van hun kemels afgestegen, traden 't stalleke binnen, kwamen tusschen de herderkes staan bij de kribbe, waarin het Kindeke Jezus lag. En zijn eerste ontroering een beetje over, zoo vroeg Koning Balthazar aan een ouden herder naast hem:

- 'Wie is dat wonderbaar Kindje daar in die kribbe?' -

De ouwe herder antwoordde:

- 'De Koning van de wereld.' -

- 'En Koning Gassapar vroeg aan O.L. Vrouw: - 'Wie is dat wonderbaar Kindje daar in die kribbe?' -

O.L. Vrouw antwoordde:

- 'Mijn kindje!' -

En Koning Melkiar vroeg aan Sint-Jozef:

- 'Wie is dat wonderbaar Kindje daar in die kribbe?' -

Sint-Jozef antwoordde:

- 'De Zoon Gods, Mensch geworden voor de menschen!' -

En de drie Koningen voelden, of liever ze wisten zeker dat het zóó was; en alle drie knielden ze neer - en Koning Baltazar bood zijn gifte goud aan Jezus Koning; en Koning Gassapar bood zijn gifte balsemmyrre aan Jezus Mensch; en Koning Melkiar bood zijn gifte wierook aan Jezus God...

En tot den dageraad toe bleven ze daar, geknield en biddend. Toen zouden ze vertrekken, terug naar hun land en volk. En na een lesten groet aan de H. Familie en aan de herders, en weer op hun hoge kemels gezeten, trok de kleine karavaan doorheen de woestijn naar huis, oostwaarts. Het Koningsstarretje was verdwenen; het had zijn taak volbracht; en de Koningen lieten hun kemels maar stappen zonder toom of geleide... Die trouwe dieren wisten den weg reeds blindelings.

En een dag lang zwegen de reizigers, en elk van hen had er genoeg aan bij zijn eigen te overpeinzen wat ze beleefd hadden. En dieper en inniger dan toen ze gekomen waren, gevoelden zij een ontroering die een kracht was en een licht en een blijdschap voor hun ziel.

Maar toen de nacht inviel, terwijl ze voortreden onder den donkerblauwen hemel die trilde van de gloeiende starren, met geen ander geluid omtrent dan 't ruischend tappetap van de kemelspooten op het droge zand, sprak opeens Koning Baltazaar:

- 'Sedert de Star mij in dien stal te Bethlehem bracht, voel ik in mij een Geest van heiligheid leven,

een genade, die ik niet verloochenen wil... en voortaan zal ik mijn zondig leven van eten, drinken, slapen opgeven en mezelf gansch toewijden aan den Koning van de wereld, die daar in de Kribbe ligt als een engel van verstorvenheid!' -

- 'Broeder Baltazar, sprak Koning Gassapar, ge neemt me daar mijn eigen woorden uit den mond... en voortaan wil ik mijn zondig leven van bloed en haat en oorlog opgeven en mezelf gansch toewijden aan het Kindje, dat in die Kribbe ligt als een engel van vrede en liefde.

- 'Broeder Gassapar, sprak Koning Melkiar, ge neemt me daar mijn eigen woorden uit den mond... en voortaan wil ik mijn ijdele boeken gesloten laten en mezelf gansch toewijden aan den Zoon Gods, die in die Kribbe ligt als een engel van wijsheid en waarheid!' -

En al voortrijdend op hun hooge, trouwe onvermoeibare kemels, onder den blauwen nacht vol Starren, door de verre, stille woestijn, zongen de drie Koningen het lied:

De Star die met haar helderheid
langs diepe en donkre paden
ons heeft naar Bethlehem geleid,
die Star heet Gods Genade!
Stap, mijn kemel, stap al aan
tappetap!
stap al - stap al - stap al aan,
stap in stil vertrouwen!

Wie met die Starre medegaat,
en als een arme blinde
vertrouwwol zich op haar verlaat,
zal zeker Jesus vinden.
Stap, mijn kemel, stap al aan
tappetap!
stap al - stap al - stap al aan,
stap in diep vertrouwen!

En vindt hij Hem, dan mint hij Hem,
en zal Hem altijd loven!
en recht hij reist naar Bethlehem,
naar 't Bethlehem hierboven!
Stap, mijn kemel, stap al aan
tappetap!
stap al - stap al - stap al aan,
stap in vast vertrouwen!

...De dageraad schemerde in de verte, vlak vóór de drie Koningen... en uit die
schemerende verte klonk de klank van drie bazuinjes hun te gemoet...

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Den hoovaardigen ezel

Kindeke Jezus lag in de kribbe in 't stalleke te Bethlehem tusschen os en ezel; en al de schoonigheid was voorbij nu: de Engelen waren terug naar den hemel, de herderkes terug naar het veld, de Koningen terug naar hun land. En Sint Jozef zei: 'Kom, Maria, wij gaan nu ook met ons Kindeke naar huis!' - En een leste maal streelden ze den os en den ezel - en na een vurig gebed opdat de reis gelukkig mocht uitvallen, verlieten zij het stalleke.

En zoo bleven os en ezel alleen. De os bekeek den ezel en de ezel bekeek den os; en:

- 'Ik ga ploegen' - zei de os.

En hij stond op, en ging ploegen zooals vroeger, bij een arm boerke in de hei; en hij ploegde zoo stil en zoo nederig of er te Bethlehem niets gebeurd was.

En de ezel, alleen nu, morde in zijn eigen:

- 'Wat! ploegen!... na al de glorie die me gebeurd is! Ik ploeg of ik werk van mijn leven niet meer!'...

En hij ook stond op en vertrok. En hij stapte langs de baan voort, met fiere pooten, en zijn twee ooren fiks omhoog; en als er volk voorbijkwam, dan balkte hij luidluid en hij trompetterde door zijn neus:

- 'I-a! I-a! Aanhoort mijn stem!

Ik was erbij te Bethlehem!

De starre schoot een straal op mij,

een engel zong me een melodij,

een herder leunde tegen mij,

een koning stond vlak aan mijn zij,

de heilige Jozef voedde mij,

Lief-Vrouwtje lachte tegen mij,

en Kindje Jezus streelde mij!

I-a! I-a! aanhoort mijn stem!

Ik was er bij te Bethlehem!

I-a! I-a! Ik was erbij!

Bekijkt mij en bewondert mij! -

I-a!' -

Maar de menschen bekeken dien ezel met zijn fiere pooten en zijn fiksche ooren en zijn balkstem en ze zeiden:

- ‘Die ezel is gek; en als een ezel gek is, dan is hij tweemaal gek!’ -

En als de ezel een anderen ezel ontmoette, in een kar gespannen of aan 't werk op 't veld, dan schudde hij zijn twee ooren en zei vol medelij:

- ‘Wat een domme ezel!... 't Is waar ook: hij was er niet bij te Bethlehem!’...

En van verre zag hij op 't land den os ploegen, met het heiboerke er achter; en hij schudde alweer zijn lange ooren en hij zei:

- ‘Arme broer!... Persies of hij was er niet bij te Bethlehem!... Dat ploegt maar, in plaats van te leven naar zijn stand!’ -

En hij stapte alweer door, met zijn fiere pooten, en met zijn twee ooren fiks omhoog, en hij trompetterde zijn hovaardig lied door zijn neus:

- ‘I-a! I-a! Ik was erbij!

Bekijkt mij en bewondert mij!’ -

Ja maar! Kindekes! van zoo door 't land te stappen, fier als 'ne prins, en te zingen: ‘Ik was erbij! Ik was erbij!’ - daar krijgt ge honger van; en als een ezel honger heeft, dan heeft hij tweemaal honger. En hij scheerde met zijn tong wat gras langs de gracht, armzalig en mager gras. En hij ging ook wal klaver scheren in 't veld, goeie vette klaver; maar de boer van de klaver schoot toe met een zweep, en de ezel trompetterde:

- ‘I-a! I-a!’...

maar had den tijd niet zijn liedjen af te trompetteren en huilde:

- 'A-i! A-i!' -

En een eindeke verder stond haver schoon in de bel; en de ezel kreeg goesting naar de haver die zoo schoon in de bel stond en stak zijn tong al uit. En eerst meende hij dat hij een aardbeving tegen de ribben kreeg; maar toen hij omkeek, zag hij een dikken knuppel met een dikke knods aan 't ééne eind en een dikke boerin aan 't ander, rood van koleire, en die riep:

- 'Weg beest!'...

En zoo, zonder huis of kluis, zonder haver of klaver, en hier geplaag en daar slaag, werd het leven van den ezel diep ellendig; hij liep en zwierf rond in zijn ellende, en de magerte kroop in zijn vet; en weer kwam hij voorbij den akker, waar zijn ouwe vriend de os ploegde, met zijn heiboerke achteraan.

- 'Hoe is 't ermee, broer?' - vroeg de os.

- 'Goed' - loog de ezel.

- 'Ik kan de ribbikes tellen onder uw vel' - zei de os met een slimmigheid.

- 'k Heb een waterkuur gedaan aan de zee' - loog de ezel weer; want als een ezel liegt, dan liegt hij tweemaal.

- 'Dju, Jan!' - zei het boerke tot den os. 'Wat staat ge daar uw tijd te verpraten met 'ne mageren ezel!' -

En de os ploegde voort en de ezel zwierf verder...

En juist kwam de Boerenbond voorbij, met de vlag voorop, en de ezel wou nog 'ns fier zijn, stak fiks zijn twee ooren op en trompetterde:

- 'I-a! I-a! Aanhoort mijn stem!
Ik was erbij te Bethlehem!
I-a! I-a! Ik was erbij!
Bekijkt mij en bewondert mij!
I-a!' -

Maar de boeren lachten hem uit met zijn magere ribben, en de ezel liet zijn ooren hangen en stak zijn trompetterke op zak. En 's avonds ging hij, moe en uitgehongerd, tegen een hoopje steenen liggen naast den weg, te rusten in den maneschijn... En hij mijmerde en dacht na over zijn lot... En hij begon te begrijpen dat broer Jan de os toch al te zaam gelukkiger was dan hij zelf; en hij vroeg zijn eigen af, of 't hem ook niet beter wezen zou, als hij simpelweg zijn hoovaardigheid aflei en werken ging voor zijn dagelijksch brood... En zoo kwam er spijt op in zijn hart, en berouw, ja! En nu zou hij wel tranen gestort hebben, de goeie ezel! Maar plots! kort-bij, hoort hij een zachte vrouwestem, die zei:

- 'Als we nu 't ezeltje maar hadden van Bethlehem!' -
- 'Ja,' antwoordde een even zachte mannestem, 'dan zou de reis gemakkelijker vallen!' -

En de ezel meende die twee stemmen te herkennen!... en toen zei de vrouwestem weer:

- 'Alles toch zoals O.L. Heer het wil!' -

- 'Overal en altijd en in alles!' - zei de mannestem.

En nu was hij er zeker van, dat hij de stemmen herkende! - Hij stond op, stapte bij en, klaar staande in den maneschijn, hij sprak:

- 'Ik ben het ezeltje van Bethlehem.' -

En de Vrouw bekeek hem, en de Man bekeek hem, en het Kindje dat bij hen was, bekeek hem - en zij ook herkenden hem als het ezeltje, dat in het stalleke stond te Bethlehem!...

- 'Welkom!' zei Sint Jozef; 'wij vluchten naar Egypte! en een ezeltje zal ons zóó nuttig zijn!' -

Zoodat hij meemocht naar Egypte!... En gelukkig dat hij was; en als een ezel gelukkig is dan is hij tweemaal gelukkig! - En met O.L. Vrouwe en 't H. Kindje op den rug, en met Sint Jozef, als geleider, stapte onze ezel dapper voort, de lange dagreizen door, dwars doorheen het stuifzand van de woestijn en de hitte van de stralende zon. En al kreeg hij ook niet veel, toch kreeg hij genoeg, en daarbij, als ge blij zijt en gelukkig, dan hebt ge niet veel eten van doen! En zweeten deed hij genoeg, jawel! - maar dat troostte hem nu, en hij dacht:

- 'Dat's een beetje boete voor mijn hoogmoed!' -

En hij stapte aldoor dwars doorheen zand en zonne; en zijn ooren hield hij nederig omneer; en hij

kwam broer os tegen, die terugkeerde van den akker met achter hem ploeg en boerke; en de os zei hem met 'ne groet:

- 'Proficiat, broer! Dat's beter dan te luieriken in hoovaardigheid!' -

En zoo geraakten ze eindelijk in Egypte!... En de H. Familie kreeg daar van een rijken goeien heer een hutteke en een loopke land; - en 't ezeltje kreeg zijn... pooten vol bezigheid! 's Morgens moest hij naar de rivier met de waterkruiken; en binst den dag trok hij ploeg en egge; en tusschenin, uit puur plezier, liep hij een drafje met Kindeke Jezus op den rug. En vermoeid was hij wel soms, maar alweer dacht hij dan:

- 'Dat's een beetje boete voor mijn hoovaardigheid - en 't is verdiend!' -

En na dag en tijd, keerde de H. Familie terug naar Nazareth; en een tweede maal ging het stappensstappens, de lange dagreizen door, dwars door stuifzand en zonneshijn... Maar te Nazareth gekomen, zei Sint Jozef:

- 'Nu, ezeltje!... Wat zijt ge van zin? - Wij weten in onze schamele hut geen blijf met u - en wij zijn te arm om u te voeden.' -

- 'Ik ga werken' zei de ezel, 'en ik ben u dankbaar voor al uw goede zorgen.' -

En vaarwel gezegd, - de ezel trok op en kwam terecht bij 'ne marskramer, die met een krakend karke de dorpen afreed en meer dronk dan hij ver-

diende... En een plezant leven was het in 't geheel niet, want het beestje kreeg meer slaag dan voedsel, en de slagen vielen stevig en 't voedsel was maar slap: distels en water; en als een verandering, water en distels!... En dat duurde zoo jaren; maar het ezeltje kloeg niet en vroeg niet; en dacht maar toe:

- 'Dat's een beetje boete voor mijn hoogmoed - en 't is verdiend!' -

En na jaren slagen en slaven en draven, werd de marskramer uitgespannen voor schuld en 't ezeltje kwam terecht nu bij een veekoopman, die 't met een hoopje schaapjes en kalfjes en ezeltjes in de wei liet losloopen om er wat vet aan te krijgen.

- 'En dan verlap ik het!' - zei de veekoopman.

En zoo stond ons ezeltje, in zijn oudversleten dag, te weiden en te grazen... tot op een schoonen dag, twee mannen bijkwamen en simpelweg den ezel meevoerden.

- 'Hola!' riep de veekoopman. 'Waar gaat ge met dien ezel naartoe?' -

- 'O.L. Heer heeft hem van doen!' - antwoordden de twee Apostelen, want dat waren ze.

- 'Dan is 't goed' - zei de veekoopman en liet ze begaan met den ezel.

En ge kunt wel raden, kindekes! waartoe O.L. Heer het ezeltje van doen had... Hij had het ezeltje van doen om zijn triomfantelijken intocht te vieren binnen Jerusalem; en zeker en vast had Hij een

grooter, een schooner, een sterker ezeltje gevonden, had Hij maar gewild! Maar Hij wilde nu dit arme en oude ezeltje beloonen omdat het zoo nederig en berouwvol zijn vroegere hoovaardigheid had uitgeboet!...

En de groote dag brak aan!... en de straten van Jerusalem, versierd en gevlagd en bebloemd, gingen open voor den Intocht van O.L. Heer! En de zon deed haar zomersche best en stak den ganschen hemel in schitterend blauw en gouden licht! En op de stoepen, langsheen de huizen, stonden duizenden en duizenden menschen, en de kinderkes zaten op moeders armen of op vaders schouders; en alle hielden in de hand een langen palmtak om boven de hoofden uit te wuiven; en toen O.L. Heer, op het ezeltje, aan den hoek van de straat verscheen, omringd van Zijn Apostelen, daar brak een triomflied los: 'Hosannah! Hosannah!' terwijl de palmtakken wuifden en ruischten, dat de kinderkes gierden en kraaiden van plezier! En O.L. Heer kwam stilaan voorbij, stil en plechtig als een bisschop, met een glimlach op het gelaat en de rechterhand omhoog tot een benedictie...

En 't ezeltje stapte, stapte, stapte, - stille stapkes en de twee ooren omneer!... En 't was erom beschaamd te stappen op de gestrooide bloemen en de uitgespreide kleederen, onder den triomfboog door van de wuivende palmtakken... En fier of hoogmoedig was het hoegenaamd niet meer! Het wist

genoeg dat het niet voor hem was dat de mensen feestelijk zongen: 'Hosannah! Hosannah!'...

En 't ging maar door, tot het einde toe, met stille stapkes, en zijn twee ooren nederig omneer geslagen bezien zijn hoofd...

En toen de intocht over was, toen streefde O.L. Heer het ezeltje en zei:

- 'Braaf ezeltje, dank!... en houd nu de les goed vast: Wie zich verheft, zal vernederd; wie zich vernedert, zal verheven worden.' -

En de ezel hield de les vast; en als een ezel een les vastheeft, dan heeft hij ze tweemaal vast.' -

- 'En broer os, vader?' - vroeg Bertje.

- 'Broer os, Bertje?' - zei Proke en moest 'ns napeinzen... Ha ja!... In hun ouwen dag kwamen os en ezel nog eens saam, en ze spraken over den ouwen tijd... En de os zei: 'Ja, goeie broer ezel, wij mogen nooit hoovaardig zijn, zoals zoovele menschen doen, als O.L. Heer ze zegent met een of ander... O.L. Heer schenkt hun soms dingen zoals rijkdom, schoonheid, genade, vizioenen, heiligheid en zoo voort!... En dan gaan ze er groot op soms... en ze zingen langs de straat:

- 'I-a! I-a!... Ik was erbij!
Bekijkt mij en bewondert mij!...
I-a! I-a!'

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Luien Tist en de kabouters

In den goeien ouwen tijd, toen de menschen nog braaf waren, en de molenaar nog schepte met een kleine schep, en toen de kinderkes hun eigen nog gaarne lieten wasschen, toen woonden daar in een zandberg van de hei, tien heel kleine menschjes, zoo maar juist 'ne vinger groot; en die mannekes noemden ze kabouters.

Die kabouters nu leefden in dien berg in zandpijpen; en ze leefden van wat de menschen hun zoo al schonken. Want als er een mensch langs daar

kwam, die smeed altijd wat brood en wat nootjes en wat suiker langs den weg. En dan zaten de kabouters diep in hun pijpen te loeren en ze gichelden van plezier en ze zongen stillekes:

Brood brood broodjes!
noot noot nootjes!
suik suik suikergoed!
suiker is bijzonder zoet!

Want de kabouters, moet ge weten, waren hoegenaamd niet boos. Als de menschen ze maar in vrede lieten betijen op hun gedoen. En als ze regelmatig brood en nootjes en suiker kregen, dan werkten ze voor de menschen. Hoe dikwijls heeft mijn overgrootvader het weten gebeuren, dat schoenlapper Krispijn 's avonds, voor hij te bed ging, op zijn dorpel wat suiker strooide of wat siroop smeerde; en dan kwamen de kabouters daar-op af, en ze kropen langs het mozegat binnen en ze begonnen voor Krispijn de schoenen te lappen. En dan zaten ze daar te gichelen en stillekes te zingen:

Lap lap lapjes!
kap kap kapjes!
Hier een kap en daar een hiel;
schoengelap is ook 'ne stiel!

En zoo ook bij mandemaker Goddijn! Want ze wisten zoo schoon uit wisjes en biezen, die korfjes en mandjes te vlechten! En bij moederke Mieke

Loentjes waren ze soms een heelen nacht bezig met het kantkussen; en ze klotsten en klabotsten de boutjes zoo rap en zoo raak! En zij hadden er zoo een plezier bij dan, dat ze zaten te gichelen van buikje-dans-zoo-niet; en ze zongen stillekes:

Hout hout houtjes!
 bout bout boutjes!
 Vroeg te been en rap ter hand,
 zoo maakt Mieke Loentjes kant!

Ja, kindekes! dat was een schoone tijd, die tijd van de kabouters! En ware 't maar blijven duren!... Maar!...

Want de menschen werden stilaan slecht en slechter; en de schep van den molenaar werd stilaan groot en grooter; en op een zaterdagavond had Suske Boem driemaal zijn moeder tegen haar knieën gestampt, toen zij hem zijn zwart smoeltje wilde wasschen.

En op 'ne schoonen morgen waren de kabouters opeens verdwenen en voorgoed verhuisd naar het Aardsch Paradijs, aan den overkant van de zee... En ze hadden groot gelijk!...

En sedert vijftig jaar had ze niemand meer gezien.

Maar rond dien tijd nu, woonde in de hei een geitenboerke, Tiste; en Tiste wilde maar niet gelooven dat de kabouters weg waren. Want Tiste, ziet ge, had groot spijt dat de kabouters niet meer werkten voor de menschen. Ze noemden hem Luien Tiste,

en 't was niet gestolen; en Tiste was 'ne goeie kapitein geweest in de gilde: - 'Lui, maar sterk.' - Tiste dan kon maar niet gelooven dat de Kabouters verhuisd waren... of liever: hij kón wel, maar hij wilde niet; 'en', zei Tiste, 'ze zijn niet weg; en eergisteren avond' zei Tiste, 'heb ik ze nog gezien.' -

Maar dat was hoegenaamd niet waar! Want Tiste was twee dagen geleden 's avonds laat uit de kroegjes naar huis gegaan, en in den maneschijn zag hij padden kruipen over 't karrespoor en hij meende, de zatte broek! dat het kabouters waren.

En zoo dan, te lui om zijn loopke land om te spitten en zijn geiten goed te verzorgen, ging Tiste maar liever wandelen langs de hei, op zoek achter de kabouters. En dan float hij stillekes en hij riep zoo tik-tik-tik lijk voor kiekens en hij strooide wit brood en kempzaad en suiker langs den zandberg; maar op drie schietgebedjes tijd waren de vogelen weg met suiker, zaad en brood - en geen kabouters te zien!

En natuurlijk! als de menschen Tiste zoo hoorden fluiten en zoetekes zingen:

- 'Kabouter Kabouter,
ge krijgt 'nen touter;
ge krijgt 'ne koek!
komt uit uwen hoek!' -

dan lachten de menschen en zeiden zoo: 'Wat 'ne

sukkelaar!’ - en intusschen bleef Tiste zijn loopke land wild liggen, vol steen en onkruid en vuiligheid, en zijn twee geiten stonden op stal zoo mager of ze bij den mandenmaker waren gemaakt geweest - en ze scheeuwden bee-bee-bee van armoe, en ze gaven getweeën geen melk genoeg om een sijsken in 't leven te houden.

Maar toen op 'ne keer hoorde Tiste zeggen dat er in de bosschen van Zoersel een kluizenaar woonde, die zoo oud was als 't mastbosch zelf waar zijn hut stond, en zoo geleerd dat hij in den dag een latijnsch boek las en 's nachts naar de starren keek. Die kluizenaar wist alles, zeiden de menschen, en wat die kluizenaar niet wist, dat was de moeite niet waard te weten...

- ‘Persies’, dacht Tiste, ‘dien kluizenaar ga ik vragen waar de kabouters wonen.’

En, zoo gedacht, zoo gedaan, Tiste had een rooden zakdoek om zijn hals, zette zijn zijden klak op, nam zijn eikenstok uit den hoek; en dwars door de hei, en na veel vijven en zessen en vragen, hij vond dan eindelijk de hut van den kluizenaar in een mastebosch bij Zoersel.

Tiste klopte eens op de deur; en de kluizenaar riep van binnen:

- ‘Komt ge om ijdelheid, ga voorbij! Komt ge om wijsheid, kom maar binnen!’

- ‘t Is om wijsheid’ riep Tiste en trad de hut binnen.

De kluizenaar was een zeer oud man met lange witte haren en langen witten baard; en hij had dikke en lange, witte wenkbrauwen; en zijn oogen waren persies twee vensterkens onder een strooien dak.

- 'Wat belieft u, mijn kind?' vroeg hij aan Tiste.

En Tiste vertelde zijn leven nu, en hoe zijn loopke land niets opbracht, en hoe zijn geiten met den dag magerder werden en hoe dit en hoe dat... en of de kluizenaar niet wist waar de tien kabouters nu woonden; en dat ze bij Tiste zoo welkom zouden zijn om 't werk te doen.

- 'Ja, mijn zoon' antwoordde de kluizenaar met zijn hoofd knikkend. 'De menschen zeggen dat de kabouters verhuisd zijn uit de hei; maar 't is niet waar. En de kabouters werken altijd nog voor de menschen... Alzoo, bezie mijn hut hier... De kabouters hebben alles gemaakt: mijn hut zelf, en dien bidstoel en dit tafeltje... alles!... alles!...' zei de kluizenaar.

- 'Och, heilige kluizenaar!' riep Tiste, 'zeg me waar ze wonen!... En ik zal u mijn heel leven dankbaar zijn!'

Toen dacht de kluizenaar diep na, met zijn hoofd gebogen en zijn oogen toe...

- 'Mijn zoon' sprak hij toen, 'ik zal 't u zeggen, maar vertel het aan niemand voort... De kabouters wonen op uw loopke land, een knie diep... Zoek ze daar en ge zult ze vinden.'

Tiste was zoo blij dat hij vergat den kluizenaar te danken! Hij liep weg en dwars door de hei, naar huis terug; en denzelfden avond nog begon hij met een groote schup op zijn loopke land te zoeken achter de kabouters... Een heel schup diep!... Maar hij vond geen enkelen kabouter!...

En hij ging terug naar den kluizenaar in de bosschen van Zoersel...

- 'Heilige kluizenaar' zei Tiste, 'k heb ze niet gevonden!... Hoe mag dat komen?'

- 'O Tiste!...' zei de kluizenaar, 'zoo rap gaat dat niet. Ge moet geduld hebben...

Maar eerst en vooral, wat hebt ge gedaan?'

- 'k Heb mijn heel loopke omgespit' zei Tiste, 'en erbij gezweet lijk een paard.'

- 'En hebt gij er graan opgestrooid?... Dat moet ge doen; anders komen de kabouters niet.'

- 'Ha zoo!' riep Tiste verwonderd, 'dat wist ik niet.'

- 'Ga dan naar huis, Tiste' zei de kluizenaar, 'en strooi er graan over... en dan zult ge zien hoe de kabouters voor u werken... Maar ge moet geduld hebben.'

- 'Geduld?' vroeg Tiste, 'en hoelang?'

- 'Dat hangt er van af' zei de kluizenaar, 'maar in alle geval, ge zult de kabouters vinden'

En Tiste stapte 't weeral af, ging naar huis, en strooide 't graan schoonekçs over zijn loopke land.

En toen wachtte hij, wachtte hij geduldig... Maar kabouters kwamen niet! Alleen, 't graan begon stilaan te kiemen, en te schieten en op te komen... En Tiste wachtte al maar door op de kabouters, die niet kwamen; en Tiste verloor stilaan zijn geduld; en nu begon het loopke land vol groene halmen te staan, die langzamerhand in de aren schoten... maar van kabouters was geen spraak!... En toen begon het koren in de zomerzon te rijpen; en al 't groen werd nu goud; en Tiste dacht zoo:

- 'k Zal dat koren maar binnenoogsten!... en eens dat gedaan, dan zal ik dien slimmen kluizenaar eens gaan uitlachen met al zijn wetenschap!'

En Tiste deed zoo; en drie dagen lang was hij aan 't pikken en aan 't binnenoogsten, dat het zweet langs zijn rug liep; - en toen bond hij een rooden zakdoek om zijn hals, zette zijn zijden klak op, nam zijn eikenstok uit den hoek; en dwars door de hei geloopt, vond hij zijn kluizenaar terug in de bosschen van Zoersel.

Tiste klopte op de deur; en de kluizenaar riep van binnen:

- 'Komt ge om ijdelheid, ga voorbij! Komt ge om wijsheid, kom maar binnen!'
- 't Is om aan u wijsheid te leeren!' riep Tiste en trad binnen.
- 'Proficiat, mijn zoon!' zei de kluizenaar.
- 'Proficiat?... Waarom?' vroeg Tiste onbeleefd.

- ‘Omdat ge de kabouters gevonden hebt!’ zei de kluizenaar.
- ‘k En heb niemendalle gevonden!’ ... riep Tiste... ‘Niemendalle!... Maar 'k heb mijn zweet gelaten op dat loopke land en bij dat gepik en bij het oogsten...’
- ‘En hoe is 't met uwe geiten?’ vroeg de kluizenaar.
- ‘Mijn geiten stellen het heel goed’ zei Tiste. ‘Ze zijn allebei vet als dasjes’...
- ‘En uw schuurke?’
- ‘Mijn schuurke zit topvol met koren’ zei Tiste...
- ‘Welnu, Tiste’ zei de kluizenaar, ‘met den winter zullen de kabouters dat koren komen dorschen.’
- ‘Maar ik zeg u’ zei Tiste en hij stampte met zijn zware schoenen op den grond, ‘ik zeg u dat ik geen kabouters heb gezien.’
- ‘Niet gezien?’ vroeg de kluizenaar en hij hield zijn eigen heel verwonderd... ‘Maar ik zie ze!’
- ‘Waar dan?’ vroeg Tiste verbaasd.
- ‘Daar in uw handen, Tiste!’
- Tiste keek in zijn twee handen, en zag niets.
- ‘Daar sa!’ riep de kluizenaar en greep Tiste zijn *tien vingers* vast... ‘Dàt zijn de tien kabouters!’
- Tiste meende dat hij van zijn zelve vallen ging; maar de kluizenaar zei nu zoetekes:
- ‘Tiste, mijn zoon, de kabouters zijn voorgoed

verhuisd! En de kabouters hebben nooit bestaan!... En nooit hebben de kabouters voor de mensen gewerkt... Maar de echte tien kabouters, die voor u werken als ge maar wenscht, dat zijn uw tien vingers! Die spitten uw loopke land; die zaaien uw koren; die halen uw koren binnen; die dorschen uwen oogst; die voeden en vetten uw geiten!... Begrijpt ge dat, Tiste?' - 'Jawel.' - 'Goed?'

'Heel goed!' En ja, Tiste begreep het heel goed; want inderdaad, 't was zoo klaar als de zon!

En Tiste bedankte den wijzen kluizenaar; keerde naar huis; en van dit jaar af had Tiste altijd een rijken korenoogst en altijd vette melkgeiten, en als een gebuur hem soms vroeg:

- 'Maar Tiste toch, hoe legt gij het aan om zoo een oogst en zoo vette geiten te winnen?' dan zei Tiste, en hij pinkte zoo 'ns met een slim oog:

- 'Ja man, ziet ge, mijn tien kabouters werken voor mij.' En dan liet hij zijn twee handen zien - met de tien vingers!

En... dordemiedo!...

...en Proke vertelde van:

Parochiebatallie's

In den ouwen tijd lagen hierachter in de hei, op een hanegekraai van mekaar, twee gehuchten, te zamen één parochie. En 't één gehucht hiet Stooteghem en 't andere hiet Stampeghem; en de parochie hiet Stootestampeghem. Maar even juist hadt ge ze kunnen noemen: Hondeghem, Katteghem en Hondekatteghem. Want ze leefden als kat en hond... Dat was maar stampen en stooten, en stooten en stampen; en bijten en bassen; en bassen en brieschen; en kletsen en klauwen; en klauwen en krabben;

met voeten en vuisten en koppen en tanden en ellebogen - en vooral met esschenstokken, hard en taai als dorschvlegels! Want elk van die twee gehuchten had vlak in zijn buurt een boschken aangelegd van esschenstruiken; en dat noemden ze: hun arsenaal; en als er te vechten viel, werden uit die boschkes de wapens gekapt: twee goeie stokken voor elk vechter, - twee, in geval hij er één kapot sloeg. - En dan lag er ook nog tusschen de twee gehuchten een pleintje van hardgestampte klei. Daar gebeurden de batallies; en nevens het pleintje stond een herberg: De Broedermin; en als het batallie was, stak er boven de herberg een groote witte vlag uit met een Rood-Kruis in.

Driemaal per jaar gebeurde 'ne batallie: 's maandags met kleine kermis; en dat was de kleine batallie; 's maandags met groote kermis; en dat was de groote batallie; en dan nog 'ns tusschenin, op 'ne maandag, als 't pas gaf; en dat noemden ze: batallie tusschenin.

En na elke batallie zaagt ge, een veertien dagen lang, een massa menschen uit de twee gehuchten op krukken, of met een arm in een hangband, of met een bindsel om het hoofd, of met een plaaster op hun oog. Buiten al diegenen, die thuis bleven, te bed of in 'ne ziekezetel, tot ze dan weer stillekes saamkropen voor 'ne volgende batallie...

En als ze dan allen weer waren opgelapt, dan riep 'ne zot: 'Komt! 't Is 'ne maandag - en 't past!' - En ze kaptten elk twee stevige stokken uit

hun esschenarsenaal, en ze stonden in 't gelid, en ze trokken op, al zingende, Stampeghem b.v.:

- 'Hier hebt ge de kerels van Stampeghem!
die stappen te zamen naar Stooteghem!
Wie gaat ermee?
Le jour de gloire est arrivé!
Stooteghem is van buiten fiks;
Stooteghem is van binnen niks;
Stampeghem über alles, ja!
Stampeghem victoria,
Stooteghem verloria,
Stooteghem is zot en bot,
Stooteghem moet kapot!

Wie stapt er mee van Stampeghem,
wie stapt er mee naar Stooteghem?
Wie stapt ermee?
We maken ervan 'ne frikassé.
En dan, dan zingen we in koor-ia
van de gli van de gla van de gloria
op tingel en tangel en toor-ia
op potten en pannen,
ketels en kannen,
op mes en op lepel en op marmit,
op kapper en kit,
op tafel, telloor en op forket,
op trommeltje en bommeltjen en trompet:
Leve Stampeghem!
Weg met Stooteghem!
en rap nog 'nen borrel erop gezet!' -

En dat was het liedje van Stampeghem; en wilt ge nu 't liedje van Stooteghem zingen, zing dan maar in

de plaats van ‘Stampeghem’ ‘Stooteghem’ en in de plaats van ‘Stooteghem’ ‘Stampeghem’ - en dan hebt ge 't liedje van Stooteghem.

Maar, zult ge me vragen, waarom bataljeerden die twee gehuchten aldus? - Dan weer om dit, dan weer om dat, dan weer om dit èn dat. 't Was genoeg dat 'n straatlooper van Stampeghem zijn tong uitstak tegen 'n straatlooper van Stooteghem; of dat een koe van Stooteghem een tong gras afscheerde van Stampeghem; of dat iemand zei: - ‘Bij ons smaakt de genever beter dan bij u’ - opdat ze weeral, in de twee gehuchten, stokken gingen kappen in de eschboschkes voor 'ne batallie!... en dat ze 't weeral tegen mekaar afstapten, al zingende:

- ‘Hier hebt ge de kerels van Stampeghem -
 of van Stooteghem -
 die stappen te garen naar Stooteghem -
 of naar Stampeghem!’ -

Maar, zult ge me vragen, kwam er de veldwachter niet tusschen?... Och Heere!... Veldwachter Janus was tachtig jaar oud, en zoo rhumatiek als de muur van 't kerkhof; en hij had een botten sabel aan zijn bretel hangen; en hij liep mank, want zijn één been was korter dan 't ander en 't was hem geen troost dat zijn ander been langer was... zoodat Janus, als er batallie losbrak, best maar op afstand bleef en de kijkers achteruit hield...

Maar zult ge me vragen, preekte er de pastor niet tegen?... Och toch helaas!... Mr de pastor preekte

'ns een allemachtig schoon sermoen tegen oorlog en batallies; en zei zoo, dat, wie het wapen gebruikt, door 't wapen zal vergaan; en toen zeiden de parochianen van Stampeghem dat de pastor zich met politiek bemoeide - en ze bleven parmantelijk uit zijn kerk weg. En de week daarop, stond Mr de Pastor, drie kwartier lang, in zijn preekstoel, te bewijzen, met pakkende voorbeelden, en schoone gebaren, en een rateltje in zijn stem, dat alle menschen broeders zijn en allemaal kinderen van O.L. Heer - en toen zeiden de parochianen van Stooteghem dat de pastor 'ne slechte patriot was... En van toen af wilden ze geen voet meer in de kerk zetten; en de pastor kon voortaan nog wat preeken aan wat kindekes en ouwe moederkes...

Op 'n zekeren keer nu - 'ne maandag van kleine kermis, - was het weer batallie geweest en 's anderdaags kropen en kreupelden ze, als deerlijke gewoonte, op hun krukken langs de straten voort met een oog toegeplaasterd en een arm aan den hals opgebonden, toen Jan Makrol, de redelijkste mensch van Stampeghem, op de baan Suuzeke Stoeltjes tegenkwam, den vreedzaamsten mensch van Stooteghem. En allebei kreupelden ze op een kruk.

- 'Dag Suuzeke' - zei Jan.

- 'Dag Jan' - zei Suuzeke. En Suuzeke schoof voorzichtig - want zijn pols was gebroken - 't plaasterlapje van zijn oog weg om beter te kunnen kijken; en hij vroeg zoo:

- ‘Apropo, Jan, waarom is 't gisteren batallie geweest?’ -

Jan leunde stil op zijn kruk, dacht 'ns na, en zei toen stillekes, en sissende, - want hij had drie tanden kapot -:

- ‘Dat ik het nie' weet, Suuzeke.’ -

Toen vroeg Suuzeke:

- ‘Heeft er soms 'ne straatlooper van Stampeghem zijne tong uitgestoken tegen 'ne straatlooper van Stooteghem??’ -

- ‘Nie' dat ik ervan gehoord heb’ - zei Jan Makrol. ‘Maar Suuzeke, is er soms geen koe van Stooteghem die een tong gras heeft afgeschoren van Stampeghem?’ -

- ‘Wel ba neen’ - zei Suuzeke, ‘daar is geen enkel koe van Stooteghem buiten stal geweest sedert groote kermis; en goed te weten!’ -

- ‘En over de genever wordt ook niet geklaagd’ - zei Jan Makrol. -

- ‘Die wordt al beter en beter’ - zei Suuzeke.

- ‘t Is aardig’ - zei Jan Makrol en speekte wat bloed uit met een stukje tand.

- ‘t Is aardig’ - zei Suuzeke Stoeltjes en schoof, voorzichtig, zijn lapke weer terug over zijn oog.

En toen zwegen ze een poozeke; en na 't poozeke zwijgens, begonnen ze, stilaan, saam te prakkizeeren over blauwe oogen en batallies en taaie stokken en kapotte tanden; en Jan Makrol redelijk zijnde en

Suuzeke Stoeltjes vreedzaam zijnde, legden ze hun redelijkheid en hun vreedzaamheid op een hoopke te gaar; en 't een gezegd en 't ander niet gezwegen, en elk zijn woord doende en zijn vrijen zeg zeggende, kregen ze allebei stilaan een anderen kijk op de dingen, en enfin! op 't scheên van de markt, plots, Suuzeke bleef staan en zei kordaat:

- 'Jan, ik schat dat het altezaam beter werken zou als er geen batallie's meer waren.'

-

- 'En dat er vrede was!' - zei Jan Makrol.

- 'Persies!' -

- 'Wel sapperdeboere, Suuzeke' zei Jan verbaasd, 'k sta verbaasd dat we daar vroeger niet op peinsden!' -

- 'Goeie gedachten komen dikwijls tweedens' - zei Suuzeke filosoof.

En terwijl ze aldus pratend op hun krukken voortpikkelden, kwam de ouwe pastor daar aangebrevierd, en omdat hij toch altijd nog heel veel hield van zijn parochianen, ging hij met Jan en Suuzeke een eindeke mee. Maar elken keer als hij over batallie en vrede een wordeke wilde meezeggen, kapte Makrol 't wordeken af en zei:

- 'Ja maar, Mr de Pastor, dat zijn uw affaires niet.' -

En zei Suuzeke Stoeltjes:

- 'Dat's waar... 'ne Pastoor moet in zijn kerk blijven.' -

En zoo kon Mr Pastoor simpelweg zwijgen en

luisteren naar wat ze vertelden... En Jan Makrol en Suuzeke Stoeltjes praatten al maar door of Mr Pastoor er niet bij was.

- 't Was inderdaad een schoon ding, als er vrede was' - zei Jan.

- 'Dat we die esschenboschkes 'ns afkaptten, Jan?' - zei Suuzeke. 'Dan waren de batallies onmogelijk.' -

- 'Ja maar' zei Jan. 'We kunnen die boschkes van doen hebben... Als er nog 'ns batallie uitbrak!... 'ne Mensch kan nooit weten.' -

- 'Dat's waar' zei Suuzeke. 'ne Mensch kàn nooit weten.' -

En Jan toen: 'Dat we 'ns prikkeldraad spanden tusschen Stampeghem en Stootteghem?' -

En Suuzeke toen: 'Dat we 'ns aan den veldwachter 'ne scherpen sabel gaven... en een paard... en sporen?' -

En Jan weer: 'Dat we kort-af den eersten den besten die nog van batallie spreekt, ophingen... hoog... heel hoog?' -

En Suuzeke: 'En droog.' -

En Makrol: 'Heel droog.' -

- 'Akkoord!' - riep Suuzeke - en ze sloegen mekaar in de hand als bij 'n koeverkoop. 'En leve de vrede!' -

- 'Leve de vrede!' riep Jan Makrol - 'voor eeuwig!' -

En nu stonden daar Jan Makrol en Suuzeke Stoel-

tjes handen en oogen in malkaar... Echt schoon om te bekijken!... En 't roerde den ouwen pastor zoo diep in de ziel dat hij zijn rechterhand al opstak en zei:

- 'O goeie vrienden! laat me daar 'nen heiligen zegen Gods opleggen!' -
- 'Neen Mr Pastoor', zei Makrol, 'dat zijn uw affaires niet.' -
- 'ne Pastoor moet in zijn kerk blijven' - zei Suuzeke.

En met droefheid in zijn hart, ging Mr Pastoor nu maar recht naar zijn kerkje om te bidden!...

- 'Ja! Leve de vrede!' riep Jan Makrol opnieuw - 'en de mannen van Stampegem zullen de eersten niet zijn die den vrede zullen verbreken!' -

- 'Dàt weet ik al niet!' - zei Suuzeke stillekes en keek 'ns schuins op naar Jan Makrol.

- 'WAT?' zei Makrol krikkel.

- 'Dat ik het begoire nie' weet' - zei Suuzeke.

- 'WAT?' ontplofte Makrol. 'Dààr dan!' - en hij deed er een woord bij, dat de drukker niet drukken wil - en 'ne slag met zijn kruk op Suuzeke zijn rechteroor.

- 'En hier ook!' - knarste Suuzeke en smeerde zijn kruk op Makrol zijn linkeroot...

En dat was de eerste batallie sedert het sluiten van den vrede... voor eeuwig! -

En 't was 'ne batallie van belang want:

- ‘Leve Stooteghem!’ brulde Suuzeke en sloeg zijn kruk aan stukken op Makrol zijn kinnebak.

- ‘En leve Stampeghem!’ - tierde Makrol en zijn kruk sprong klink-over op Suuzeke zijn hoofd... En met hun gebroken krukken nu schermden ze wreed en wraakzuchtig tegen malkaar op en stieten malkaar in de korte ribben, net of ze dwars doorheen malkanders lijf naar huis wilden gaan... En tusschenin kletste er een platte hand op een kinnebak en een andere platte hand op een anderen kinnebak, zoodat de weergalm in de bosschen er zelf in verward geraakte en maar galm-galmde, op wilde kans af, een kwartier lang en een uur verre... En van tijd tot tijd, na 'nen round, hielden ze een oogenblikje op, niet omdat ze er genoeg van hadden, maar omdat ze wat adem scheppen moesten voor den volgende round. En dan herbegon de batallie, frisch en vroolijk! En terwijl Suuzeke tegen Makrol zijn linkerscheen een stamp schopte, dat de gansche Makrol ervan zinderde, kreeg hetzelfde Suuzeke van denzelfden Makrol een volle vuist vlak op den neus, dat het gansche Suuzeke ervan kraakte... En tot over de knoesels stonden ze in 't heizand te stampen van de drift en van de pijn, zoodat een stofwolk opwalmde met bloeddroppels er doorheen, en spaanders van krukken en profane woorden en gesmoorde zuchten:

- ‘Stoo-oo-oo!... Staa-aa-aa!’...

Maar in de parochies hadden ze de stofwolk gezien of misschien hadden ze bloed geroken. - 't

Alarm werd geslagen - en opeens na den zeventienden round juist toen Suuzeke en Makrol adem schepten, verschenen daar, op snellen galop, aan de twee zijden van de hei, de legers van de twee parochies:

- 'Hier hebt ge de kerels van Stampeghem!
 Hier hebt ge de kerels van Stooteghem! -
 Wie stapt ermee?' -

En lijk bliksems in kwaaië humeur vlogen ze met hun esschenstokken tegen malkaar op, en... zooals er dien keer is gebataljeerd geweest, is er nooit gebataljeerd geweest!... 't Was omtrent vier uur in den namiddag toen 't losbrak, en uren lang stonden ze te slaan en te hakken en te snakken, zonder rust of half-time, - en toen de zon onderging, vochten ze aldoor in den maneschijn, en toen ook de maan achter een wolk schuilging, toen hebben ze tegen de boomen smoutlampjes gehangen om daarbij klaar te zien en vriend en vijand te verkennen... En Janus de veldwachter hield de kinders en huismoeders op afstand, en de ouwe pastor, die bijgelopen was en, op levensgevaar af, de vechters wilde scheiden, kreeg proces-verbaal, omdat hij de batallie storen wilde. En daar gebeurden geweldige dingen!... B.v. de smid van Stooteghem, 'ne mensch als een eik, had zijn twee stokken stukgekregen op vleesch van Stampeghem - en wat doet hij? Hij schart daar iets op vóór zijn voeten en 't was Suuze-

ke Stoeltjes, dat in 't geharrewar was ten gronde geraakt; hij grijpt Suuzeke vast bij de twee voeten en begint er mee, over zijn hoofd, in den ronde te zwaaien en te zwieren op den vijand; en stapt aldoor vooruit, zooals een schip door zee, en bij halve dozijnen kegelt hij de kerels van Stampeghem omverre! Maar dat wilde nu treffen, dat twintig stappen verderop, de rademaker van Stampeghem, ook een eik van 'ne mensch vlak vóór zijn voeten Jan Makrol zag liggen, badend in zijn bloed, - en op item-juist-dezelfde manier als de smid van Stooteghem bataljeerde met Suuzeke Stoeltjes, bataljeerde de rademaker nu met Jan Makrol! En zoo al zwierend en zwaaiend, geraakten ze vlak bij malkaar; en rapper dan ik het zeggen kan, sloeg de smid met zijn Suuzeke Stoeltjes, - of wat er ten minste van Suuzeke Stoeltjes nog overbleef, - den rademaker overhoop en van zichzelf... Dat was 't einde van de batallie - met de victoriepuntjes voor Stooteghem!... En alleen nog rechtstaande op het slagveld, vol bloed en slijk, met in zijn hand den rechterschoen van Suuzeke Stoeltjes, brieschte de smid het zegelied:

- 'Wie zingt ermee in koor-ia
 van de gli van de gla van de gloria
 op tingel en tangel en toor-ia
   op potten en pannen,
   ketels en kannen,
 op mes en op lepel en op marmit,
   op kapper en kit,

op tafel, telloor en op forket,
 op trommeltje en bommeltjen en trompet:
 Leve Stooteghem!
 Weg met Stampegghem!
 en rap nog 'nen borrel erop gezet' -

En hij was zoo goed als zijn woord, want hij smeedt den schoen weg en stapte 'De Broedermin' binnen...

De smoutlampjes tegen de boomen waren leeggebrand, maar juist nu keek de maan van achter haar wolk uit en verlichtte 't slagveld. En 't was een deerlijk schouwspel! 't Lag er vol gewonden en gekwetsten en dat lag daar zoo maar te lijden en te kermen en te kreunen; en onder toezicht van den veldwachter, liepen de moeders en de kinderen heen en weer met Hoffmann en azijn... En toen de slachtoffers eindelijk tot hun zinnen waren weergekeerd, trad de ouwe pastoor vooruit en smeekte den veldwachter om permissie, om hier nu, op 't slagveld, in den nacht een sermoentje te mogen houden... En Janus trok 'ns aan zijn strooien moustache van drie pijltjes, stak zijn kin omhoog en; 'Ja, Mr Pastoor, dat moogt ge: de batallie is nu toch over en voorbij!' -

En toen heeft de pastor me daar een sermoentje afgestoken, een sermoentje juist in den haak - en hij vroeg hun of het dan toch zoo plezant was zijn medemensch af te ranselen en vooral zelf door zijn medemensch afgeranseld te worden; en of ze nu eindelijk begonnen in te zien wat voor miseries een batallie

meebracht en dat zelfs de overwinnaar er niet bij won; integendeel; en of ze toch nooit 'ns aan hun vrouwen en kinderen zouden denken?...

En stilaan begonnen ze aandachtig te luisteren en geroerd te zijn; en Mr Pastoor ging een stappeke verder en vroeg of het niet alleszins beter wezen zou als er vrede mocht heerschen tusschen Stampeghem en Stooteghem... 't Waren toch twee gehuchten van één parochie, nie' waar?... Twee broers, nie' waar?... Twee appelen op één takske, twee dooiers in één ei!

En vrede was zoo'n schoon ding! Ziet eens; Bethlehem, toen de engelen zongen; pax! pax! vrede!... Alle menschen broers en zusters, en O.L. Heer er boven-uit met zijn vaderlijke goedheid!...

Toen riep een van de gekwetsten:

- 'Mr Pastoor, gij hebt gelijk!' -

En de anderen riepen mee:

- 'Dat's waar!' -

En de Pastor vroeg nu hoe ze dan best vrede stichten zouden... En hij zei dat hij er twee gehoord had, - en hier doelde hij op Jan Makrol en Suuzeke Stoeltjes, - die hadden voorgesteld b.v. de esschenboschkes af te kappen, - maar zei de Pastor, dat hielp niet! want als ze geen stokken hadden om batallie te leveren, dan zouden ze 't doen met de steenen van hun huis; - en prikkeldraad spannen tusschen Stooteghem en Stampeghem, dat mocht niet!... Want menschen moeten saamwonen, -

saam te zamen! en niet zoals leeuwen en tijgers in den dierentuin, elk apart in een kot; - en wat zou het helpen aan den veldwachter 'ne scherpen sabel te geven...? de man zou vergaan van hoogmoed...en 't paard zou beschaamd zijn onder zoo 'ne man te loopen; en de man zelf was zoo dom dat hij zijn sporen aan zijn ellebogen zou vastbinden. En menschen ophangen, hoog en droog, dat's te wreed, zei de Pastor, - en dat mocht niet! -

En toen sprong op eens zijn ziel los, en hij zei:

- 'Eén ding moet ge veranderen! één ding - en dat is uw hart!

* * *

Weert uit uw hart alle hebzucht... die... en waarmee... en dewelke...! allen hoogmoed... alle jaloerschheid... en steekt in de plaats ervan, naar het gebod van O.L. Heer, en naar de schoone woorden van S. Paulus, wat liefde... liefde, ja! Caritas, zonder dewelke het schoonste hart maar een klaterbel is die valsch klinkt en een onnoemelijk stuk vleesch, ongeveer 'n kilo zwaar. De caritas, ja!... de liefde... menschenliefde om wille van Gods liefde... En dan zal er geen batallie meer zijn, geen bloed of kwetsuren, - maar vrede en vreugde! brood voor de kinders en blijdschap voor de moeders - met erover heen, zoo breed en zoo warm en zoo stralend als de zon, de liefde en den zegen van O.L. Heer over de gansche parochie Stootestampeghem in alle eeuwen der eeuwen. Amen.' -

Sapperdeboere! dat pakte de menschen!... Nu geraakten ze bekeerd - en hadden ze toch maar vroeger naar dien wijzen Pastor geluisterd!... En 's anderdaags reeds werd een komiteit genoemd: de Pastor, de smid, en de rademaker. Dat zou het vredekomiteit zijn... En allen, zoo velen ze waren, zouden de parochianen hun best doen om hun hart te veranderen. En O.L. Heer, beloofde de Pastor, zou daartoe wel een handje bijsteken... En iedereen zwoer getrouw te zijn en te blijven aan den Vrede. Iedereen... dat is: uitgezonderd Suuzeke Stoeltjes en Jan Makrol, die op 't appel ontbraken. En van die twee werd op het slagveld alleen nog een kinnebak gevonden, en 'ne schoen en een bretel. Arme sukkelaars! zuchtte de pastoor, wat hebben ze schoon over den vrede gesproken!...

En van nu af aan was 't vrede in Stootestampeghem of liever, - want de naam zelf van de parochie werd veranderd, - in Vredeghem!...

Toch, om zeker te spelen, - want, 'ne mensch kan nooit weten, ziet ge, - Janus de veldwachter werd op pensioen gesteld, - korte centen en botermelk; en 't vredekomiteit liet van elders 'ne nieuwen veldwachter komen, 'ne man met een moustache tot achter zijn ooren en vuisten tot aan zijn ellebogen; en die zou den vrede verzekeren, als hij gevaar mocht lopen. Wat maar ééns nadien gebeurde, met kermis nl. toen Willem Vaatjes, zat, op straat begon te zingen:

- 'Wie-ie sta-apt ermee na-aar...?'...

En de veldwachter scheen te weten wat hij te doen had, want hij slingerde me daar een vuist op Willem zijn kopschap, dat die kop van Willem tusschen de ribben van Willem neerzong en daar voor drie weken te kijken zat als een aap in zijn kooike...

- 'Dat zal u leeren den vrede te verbreken' - zei de veldwachter.

- 'Inderdaad' - zei Willem Vaatjes.

En... dordemiedo!...